

Annals del Sagrat Cor

Annals del Sagrat Cor, 2021.
Volum 28. Número 2. Publicació trimestral

7 de juliol de 2021
45è Aniversari del nou Hospital

45
1976
2021

Numero especial

ISSN 1695-8942

9 771695 894007

**HOSPITAL UNIVERSITARI
SAGRAT COR**

Annals del Sagrat Cor

Fundats el 1993 pel Dr. Josep Mª Puigdollers Colàs

Editor Jefe / Editor-in-Chief

J. Delàs Amat

Editor Adjunto / Managing Editor

M.J. Sánchez López

Editores Ejecutivos / Executive Editors

M. Aguas Compaired
M. Balcells Riba
E. Gil de Bernabé Ortega
E. Irache Esteban
L. Mata Haya

Editores Asociados / Associate Editors

C. Ortopédica y Traumatología

A. Isidro Llorens

Dermatología

M. Iglesias Sancho

Neumología

O. Parra Ordaz

Neurología

A. Arboix Damunt

Psiquiatría

J. Seguí Montesinos

Radiología

E. Grivé Isern

Comité Editorial / Editorial Board

V. Andreu Solsona

Digestivo, HUSC

J. Bara Casaus

Maxilofacial, Instituto Bara-Gaseni

N. Barrera Aguilera

Urgencias, HUSC

X. Beltrán Ramón

C. Vascular, HUSC

J. A. Bombí Latorre

Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

E. Cánovas Robles

ORL, HUSC

J.M. Catalan Borrás

COT, HUSC

R. Coll Colell

Medicina Interna, HUSC

M.J. Conde Martínez

Radiodiagnóstico, HUSC

F. Dachs Cardona

COT, HUSC

V. de Sanctis Briggs

Dolor, HUSC

J. Fibla Alfara

C. Torácica, HUSC

J. Foncillas Corvinos

C. General, HUSC

M. Galdeano Lozano

Neumología, H. Germans Trias i Pujol

E. González Marín

Urgencias, HUSC

M. Granados Plaza

CEIm, H. General de Catalunya.

J. Guitart Vela

Anestesiología, Fundació Plató

A. Lozano Miñana

Medicina Interna, HUSC

M. Martí Ejarque

Enfermería, HUSC

G. Martín Ezquerro

Dermatología, Hospital del Mar

J. Massons Cirera

Neurología, HUSC

L. Molins López-Rodo

C. Torácica, H. Clínic i Provincial

M. Moneris Tabasco

Anestesiología, H. Germans Trias i Pujol

C. Morcillo Serra

Medicina Interna, H. Sanitas CIMA

F. Orient López

Rehabilitación, HUSC

J. Palés Argullós

Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

M. Pons Bussom

Farmacia, HUSC

C. Prat Torrevejanó

COT, HUSC

V. Querol Borrás

Radiodiagnóstico, HUSC

E. Ramió Montero

Farmacia, Clínica Girona

R. Salas Campos

Medicina Interna, HUSC

M. Salleras Redonnet

Dermatología, HUSC

Comité de Honor

C. Alegre de Miquel

E. Basilio Bonet

F. Fernández Monrás

P. Umbert Millet

G. Vidal López

EDITORIAL

45 anys de "l'Hospital Nou"	4
-----------------------------------	---

NÚMERO ESPECIAL

Hospital del Sagrado Corazón. 45º Aniversario	5
DR. MIQUEL BALCELLS I RIBA	
1879 a 2021 Un exercici de modèstia	6
Érase una vez	9
EDUARDO ÍRACHE	
Facultatus	10
1972	11
1975	13
7-7-1976. Inauguració de l'Hospital Nou	13
1978	15
Servei Urgències-Uci	16
1979 D'hospitalaris a només banquers	18
El marquès d'Alfarràs i l'Hospital del Sagrat Cor	19
JOSEP MARIA CATALAN BORRÀS	
Lluís Desvalls	21
1980: de banquers a mutualistes	21
1980 a 1992: jerarquització. El camí vers un Hospital modern	22
Infermeria	22
Juliol de 1991: 25 anys de l'Hospital Nou	24

Servei de Farmàcia	25
M ^a CINTA GAMUNDI, MONTSE BARBA BOADA	
1990. Inicia su formación el primer residente en Farmacia Hospitalaria	26
25 anys de Farmacèutics Interns Residents (FIR)	
25 años formando residentes en Farmacia Hospitalaria	27
MARGARITA AGUAS	
Treballar amb residents	28
EQUIP DE PERSONAL ADMINISTRATIU I TÈCNIC	
1992: De metges en formació a residents	28
Derma	30
Relació no exhaustiva de persones i serveis	31
Annals del Sagrat Cor	42
CONSELL EDITORIAL	
2017. 25 anys de residents	42
La necessitat d'aprendre	43
DR. ENRIC GIL DE BERNABÉ	
Més de 20 anys d'unitat de patologiamaamària a l'HUSC. I seguim	44
SANTIAGO BARBA	
El comité multidisciplinar de tumores	45
MARGARITA CENTELLES	
45 años en el Hospital Sagrat Cor	46
DR. PABLO UMBERT MILLET	
Molta cirurgia ortopèdica i traumatològica, aquests 45 anys	49
JOSEP-MARIA CATALÁN BORRÀS	

Annals del Sagrat Cor (ISSN: 1695-8942) és publica trimestralment amb 4 números l'any.

Annals del Sagrat Cor està disponible online a:

<http://www.annalsdelsagratcor.org>

Correspondència: Biblioteca. Hospital Universitari Sagrat Cor. c/ Viladomat 288. 08029 Barcelona.

Tel.: 933.221.111. mail: bibhsc@hscor.com

Disseny i maquetació: Sònia Poch · spoch44@gmail.com

D.L.: B-3794-93

Llicència d'ús: Annals del Sagrat Cor està subjecte a una llicència Reconeixement-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons

Amb el suport de l'Associació Professional de Metges i Titulats Superiors

APMTS

45 anys de "l'Hospital Nou"

El 7 de juliol de 2021 celebrarem 45 anys de l'Hospital Nou i 50 de l'edifici de la Policlínica del carrer Paris. El que vol dir que el 2026 tindran lloc 50 anys de les plantes d'hospitalització, de la mateixa manera que el 2029 –no tan lluny– seran els 150 anys de la inauguració de l'Hospital del Sagrat Cor.

A aquest complir anys dediquem el monogràfic dels Annals del Sagrat Cor, publicació que ha seguit els darrers 28 anys i, entre, els seus objectius es troba recuperar la història de l'Hospital.

I cal dir recuperar, perquè no queden, pràcticament documents històrics del Sagrat Cor. Potser perquè durant molts anys no hi ha hagut un arxiu o una biblioteca com a tal, els diferents canvis d'espais i persones han fet que no es conservessin gaires testimonis escrits o d'imatges.

Els textos i imatges provenen de la memòria i arxius personals. Per això, molt sovint hem hagut de recórrer a l'autoria conjunta de variats autors. Una obra fonamental i de referència és la Història de l'Hospital del Sagrat Cor (1879-1980) del Dr. Joan Agustí i Peypoch. Que acaba justament l'any 1980, de manera que pels 150 aniversari –l'any 2029– seria molt adient comptar amb la segona part de l'obra, 1980-2029.

Aquest monogràfic està centrat en l'Hospital Nou. Quins fets precediren la inauguració i algunes referències episòdiques fins els temps actuals. Ja apareix en el llibre del Dr. Agustí. Es fa molt

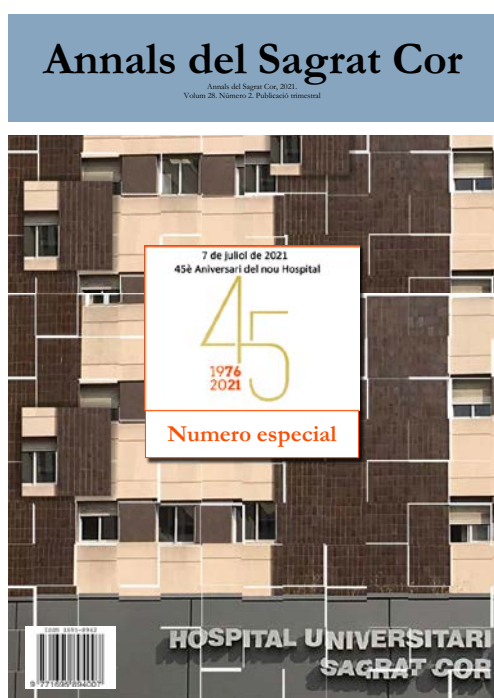
més difícil escriure dels anys més recents i això es fa evident quan s'aprima el text, a manera que s'acosten els anys actuals.

En algun moment es fa referència a que no és una relació exhaustiva de fets, ni de persones. Són texts fets de memòria i la memòria falla. Demanem ja ara disculpes pels errors que hi ha, per les persones que no apareixen, per les col·laboracions no esmentades i totes les esmenes les remetrem a aquesta futura obra que haurà d'aparèixer al 2029.

Trobareu que hi ha documents, fotografies que no semblen transcendentals, però en aquesta voluntat de conservar, quan ens arriba un nou document, una nova relació de persones o fets, tenim tendència a publicar-ho, perquè la conservació a les pàgines "en línia" dels annalsdelsagratcor.org és un esforç més per a preservar la memòria.

Als diferents exemplars dels Annals és on es troba la major bibliografia recent de l'Hospital. I ho anirem seguint fent, com a peces separades, fins l'intent del segon volum de l'obra de Joan Agustí.

Crida, doncs, a seguir trametent material i a mantenir un fons documental de la història de l'hospital. Quan es revisa aquesta història es comprova com els fets es repeteixen, com després de moments convulsos com el més recent de la pandèmia per Covid 19, l'hospital, els seus treballadors surten endavant.

Hospital del Sagrat Cor.
Detall de la façana.
Cortesia de Nuria Barrera

Visita la pàgina

<https://annalsdelsagratcor.wordpress.com/about/>

Les instruccions pels autors estàn disponibles a la pàgina web

Las instrucciones para los autores
están disponibles en la página web

*The instructions for authors
are available on the website*

Hospital del Sagrado Corazón. 45º Aniversario

Dr. Miquel Balcells i Riba

Este año 2021, exactamente el día 7 de julio, hará 45 años que se inauguró el actual Hospital del Sagrado Corazón.

Esta efemérides requiere un breve recuerdo. Este Hospital fue construido por iniciativa de un grupo de damas de la alta burguesía barcelonesa. En su nombre, Doña Emilia Bonis presentó ante el Palacio Episcopal los permisos, civiles y eclesiásticos, para construir un hospital para la ciudad, que se denominaría Hospital de Nuestra Señora del Corazón de Jesús. El nuevo hospital se instauró, de manera provisional, en un inmueble alquilado en el número 27 de la calle Rosellón. La inauguración se efectuó el 16 de julio de 1879 con bendición apostólica del Papa León XIII, que envió un telegrama. En sus inicios, estaba bajo la dirección del Dr. Manuel Osio Valero, con la colaboración asistencial de las hermanas de la Caridad de San Vicente De Paul. El creciente y efectivo servicio desbordó las posibilidades del emplazamiento y, a iniciativa de Doña Dorotea de Chopitea de Serra Muñoz, se decidió la ampliación del centro. A tal fin se adquirió un solar en el vecino término municipal de Les Corts, junto a la carretera al municipio de Sarria por valor de 54.601,70 pesetas.

La construcción del nuevo hospital se inició en 1881, inaugurándose el 29 de junio de 1883. Constaba de tres salas grandes con 10 camas cada una, y con dos habitaciones de solo dos camas destinadas a pacientes "distinguidos". El Dr. Salvador Cardenal, prestigioso cirujano, era el director del nuevo hospital. La actividad científica del Hospital fue consolidándose: se instauraron sesiones clínicas semanales y, en 1929, se inició la publicación trimestral, del Boletín del Hospital de Nuestra Señora del Sagrado Corazón. Su publicación duró 7 años, hasta el inicio de la Guerra Civil.

Durante la contienda el hospital cambió de nombre y se denominó Hospital Cardenal. El Hospital Cardenal siguió prestando su actividad, ya que apenas prestó servicio a urgencias bélicas. Excepción fue la asistencia a las víctimas del bombardeo sobre Barcelona el 17 de marzo de 1938. Finalizada la Guerra, el hospital recuperó su nombre fundacional "Hospital de Nuestra Señora del Sagrado Corazón de Jesús".

En los años 40 de la postguerra, todas las obras e instituciones benéficas se encontraban con grandes dificultades económicas. El gobierno central decretó que las Cajas de Ahorros estaban obligadas a destinar un determinado porcentaje de sus beneficios a obras benéficas. Bajo ese Decreto se estableció un convenio entre el Patronato del Hospital y la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Barcelona por el que se acordaba resolver los problemas económicos, según documento fe-

chado el 20 de junio de 1944. La Caja de Ahorros nombró un consejo con la responsabilidad de administrar el Hospital, siendo nombrado Presidente Don Lluís Desvalls Trias, Marqués de Alfarrás.

La Dirección del Hospital la formaban un Patronato presidido por el Señor Obispo de Barcelona, la Junta Directiva, y vocales de la Junta de Facultativos. En el año 1964 se produjeron cambios en el Patronato, que quedó constituido por un Presidente, el Arzobispo de Barcelona; un vicepresidente, Sr. Lluís Desvalls Marqués de Alfarrás y representantes de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad y de la Diócesis.

El arzobispo D. Marcelo González Martín, en una reunión celebrada en el Palacio episcopal el 13 de marzo de 1967, renunció a los cargos del Patronato, alegando su dedicación absoluta al apostolado. El 20 de septiembre de 1967, El Arzobispo como Presidente del patronato cedía su

cargo al Directo de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad. La única condición impuesta fue convertir la capilla del Hospital en la Parroquia de San Eugenio Papa.

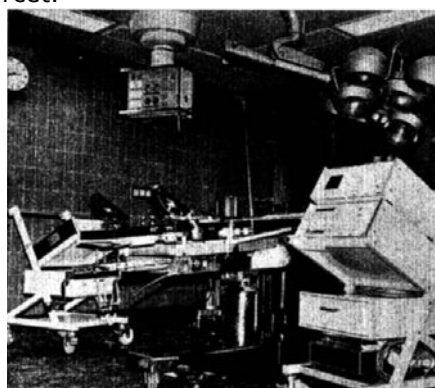
El 5 de abril de 1968 la tutela del Hospital queda bajo dependencia de la Caja de Ahorros. El nuevo Patronato está presidido por Lluís Desvalls, Marqués de Alfarràs e integrado por Don Álvaro Llinares Casanovas, Director de la Caja de Ahorros y por varios consejeros y ex consejeros de la misma. El comité ejecutivo lo forman el Marqués de Alfarràs, el Marqués de Mura y el Marqués de Vilallonga.

El precario estado del edificio del Hospital, junto con el nuevo ideario social de la Caja de Ahorros, precipitan la construcción de un nuevo Hospital.

En la primera etapa de renovación se edifica la policlínica, destinada a la atención de enfermos ambulatorios. El edificio se inauguró el 23 de marzo de 1971.

En la segunda etapa se edificó el nuevo Hospital, bajo la dirección del arquitecto Sr. Gil Nebot.

En fecha de 7 de julio de 1976 se celebró el acto de inauguración del nuevo Hospital. El acto fue presidido por el Arzobispo de Barcelona, Sr. Narcís Jubany, el Alcalde de Barcelona, Sr. Joaquín Viola Sauret y los miembros en pleno del consejo de administración de la Caja de Ahorros, los miembros del Patronato y el cuerpo facultativo, con su Director, el Dr. Cayetano Alegre Marcet.

El nuevo Hospital constaba de dos subterráneos dedicados a servicios generales, dos plantas subterráneas para aparcamiento con 400 plazas disponibles; planta baja con despachos destinados a la administración y cafetería. Diez plantas de hospitalización, y las plantas 1ª y 6ª contaban con habitaciones dobles, asó como un centro de control para enfermería. Cuatro plantas, de la 7ª a la 10ª, tenían habitaciones individuales con una cama supletoria para acompañante.

Los cambios en el Patronato y la inauguración del nuevo hospital precipitaron la resolución del contrato con las Hermanas de San Vicente de Paul, que tuvo lugar en octubre de 1974.

Con anterioridad se había creado la Dirección de "enfermería y atención" de los enfermos que, desde 1970, estuvo presidida por la Sra. Nuria Cabestany titulada como ATS; al cesar la comunidad religiosa se incorporó la Sra. Nuria Formosa como adjunta a la Sra. Cabestany. La nueva Dirección de enfermería y personal auxiliar, inició la convocatoria y admisión de 200 plazas de enfermeras tituladas.

El nuevo Hospital despertó una nueva dinámica asistencial, con un número creciente de visitas ambulatorias y enfermos ingresados. Los datos de 1979 ofrecen las siguientes cifras: 200.000 consultas ambulatorias, 10.000 enfermos hospitalizados y 100.000 estancias hospitalizadas.

El Hospital del Sagrat Cor siempre tuvo a bien aceptar la presencia de médicos asistentes, de manera voluntaria e informal, para estancias temporales, para la formación de una determinada especialidad, aspecto docente que debe tener todo hospital.

Desde 1992 se inaugura la formación MIR y FIR. Desde 1993 el Hospital colabora con la Facultad de Medicina de la Universidad de Barcelona.

En este año 2021 la mayoría de los facultativos, enfermeras y personal auxiliar que participaron en los acontecimientos relatados se han jubilado o nos han dejado.

La esperanza es que, sin duda, las nuevas "generaciones" mantendrán el espíritu más que centenario de este hospital y que no, no todo tiempo pasado fue mejor.

1879 a 2021 Un exercici de modèstia

1879	1971	1975	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2013	2017	2021
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

La dilatada història de l'Hospital del Sagrat Cor, des de 1879 ha de portar a un necessari exercici de modèstia. Per llarga que sigui la trajectòria d'un professional, només pot assolir una petita part de l'Hospital que el 2029 acomplirà 150 anys.

Sembla procedent preguntar-se per l'aportació de cadascú en aquest llarg devenir, què he aportat a l'hospital a la col·lectivitat? Aquesta pregunta por

propiciar un sentiment de transcendència i continuïtat, un adequat equilibri entre el curt i llarg termini entre els interessos personals i els del grup.

Quan demanem aportar la pròpia memòria a la història col·lectiva, recomanem començar amb una frase facilitadora: "jo vaig arribar..." I de les primeres consideracions la diferent mirada d'aquells dies en que era difícil assabentar-se del què passava a l'Hospital, fins una segona mirada

al cap d'uns quants anys.

Una lectura excessivament circumstantial fa pensar que els temps en curs són els més complicats. Però quan ha costat inaugurar l'Hospital? S'han passat, sempre, penúries econòmiques, una guerra, canvis de propietat, fusions, reconversions, fusions desiguals, vagues, acomiadaments, canvis de propietat. Es fa convenient, lligar-se al màstil com l'Ulises per a no desviar-se del rumb històric pels cants de diverses sirenes.

Les històries dels hospitals, poques vegades són pàgines de felicitat. Molta roba i poc sabó, sembla que sigui el resum del dia a dia de molts hospitals. Però, pels moments de desesperança, la reflexió de com tot el personal ha aconseguit tirar endavant pacients i pacients, amb el millor de la professionalitat i dels recursos de cada moment.

Fusions, reconversions, acomiadaments, vagues, incompetència, corrupció, pandèmia sembla que cada moment ha estat el més crític. Ens queda, però, la perspectiva història, de la que tots hauríem d'estar tocats, per a donar el millor de nosaltres, per espatllar el menys possible. De vegades el missatge desitjat ha estat aquest: per favor que la teva estada no deteriori una voluntat d'ajut, d'atenció, de professionalitat.

Missatge per a tots, independentment del lloc de treball i grau de responsabilitat. Passarem, com ha passat tanta gent des del 1879 i el que serà important no és el que ens emportem, sinó el que deixem, el que resta.

Felicitem-nos per aquests 45 anys i donem-nos les gràcies pels nostres records, ara que encara ens sentim molt vius i tenim viva la memòria.

HISTÒRIA DE L'HOSPITAL DEL SAGRAT COR (1879-1980) (<https://www.fu1838.org/pdf/8619.pdf>)

L'Hospital del Sagrat Cor va ser fundat al 1879, en unes instal·lacions provisionals al carrer del Rosselló, al mig d'un Eixample llavors més rural que urbà, accessible per la proximitat del tren de Sarrià i d'alguna línia de tramvia.

L'hospital va ser una de les múltiples iniciatives privades de l'emergent burgesia barcelonina de l'època, davant de l'arcaica assistència sanitària oficial.

Algunes d'aquestes iniciatives burgeses, potser influïdes per la incipient doctrina social de l'Església, s'aixoplugaven sota l'autoritat religiosa local. L'hospital va néixer governat per un patronat presidit pel bisbe de la diòcesi -qui nomenava tres membres més-, i per una junta directiva de senyores que encapçalava la cèlebre Dorotea de Chopitea, indiana xilena vinguda a Barcelona als tres anys i casada amb en Josep M. Serra, un dels tres socis fundadors del Banc de Barcelona.

Quan es parla de la història de l'Hospital del Sagrat Cor, una referència obligada és el llibre del Dr. Joan Agustí Peypoch que es pot trobar *on line*. El llibre acaba amb la compra de l'Hospital per part de la Quinta de Salut la Aliança. El Dr. Agustí venia a dir que calia perspectiva per a parlar i es-

criure dels anys posteriors.

Ara que ja ha passat el temps, 45 anys des de la inauguració de l'Hospital nou, ja hi ha una certa perspectiva com per poder parlar de tot.

Dorotea Chopitea

Doctor Cardenal

El Dr. Salvador Cardenal fou el factòtum del primer mig segle de vida de l'Hospital del Sagrat Cor. Va ser alhora el segon Director Mèdic i el primer Cap de Servei de Cirurgia de l'hospital, durant 45 anys. Amb el comandament d'en Cardenal, l'hospital esdevingué la Meca de la moderna cirurgia catalana. Cardenal fou conegut sobretot com a introductor del mètode antisèptic de Josep Lister a Espanya. Fundà amb d'altres metges (1878) i presidí (1892-1894) l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya, i també fou president de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1901-1910). Va escriure un Manual de Cirurgia Antisèptica, per a divulgar les tècniques de lord Lister, que va influir durant dècades a la cirurgia espanyola; publicat el 1880, va ser reeditat el 1887 i el 1894.

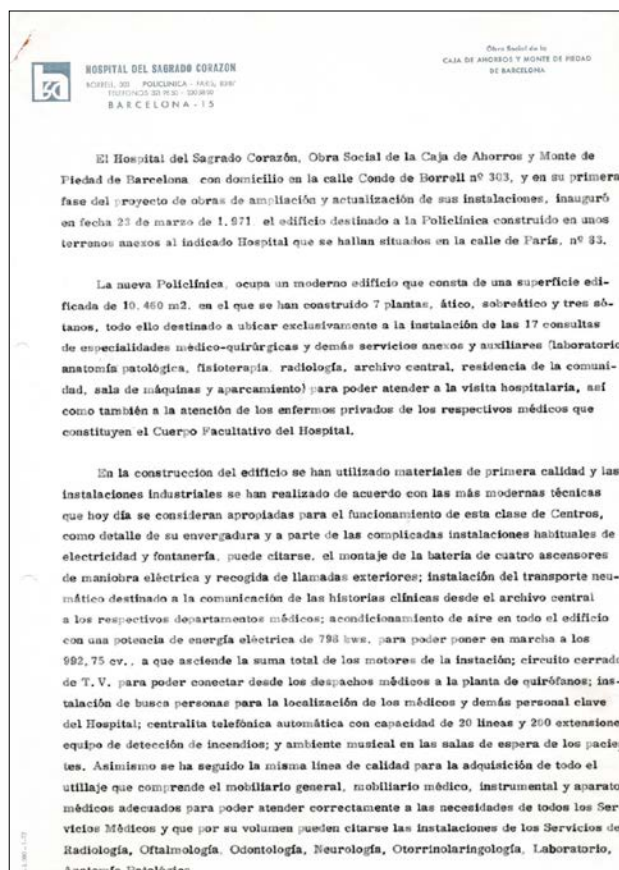
ESPAIS I VOLUMS

L'hospital del Sagrat Cor inicial va aparèixer al carrer Comte de Borrell 303, al costat de l'Església de Sant Eugenio Papa, ubicada a la

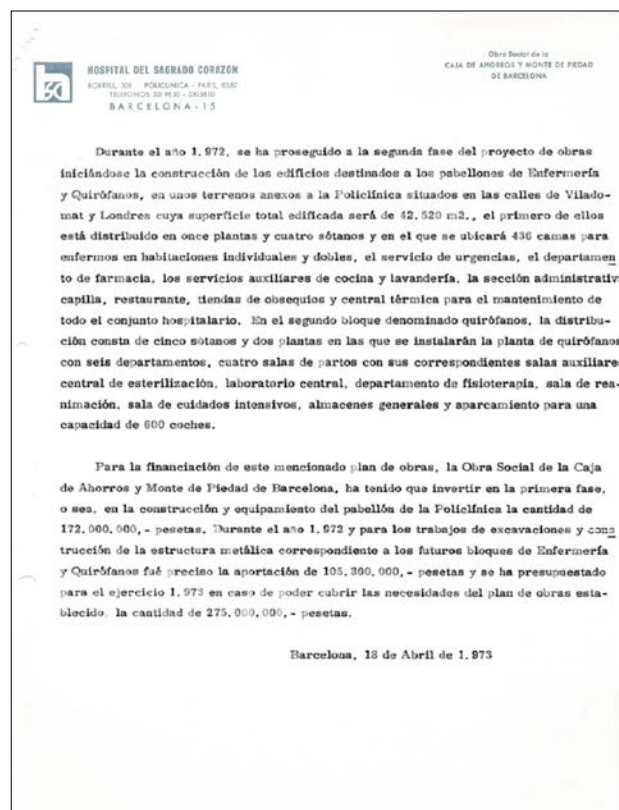
cantonada dels carrers Borrell i Londres el 1879. És lògic que a la segona meitat del segle XX ja fos l'Hospital Vell, amb habitacions col·lectives, quan es començava a parlar d'habitacions d'una o dos persones.

El primer pas va ser la construcció de l'edifici de consultes externes del carrer París 83, que es va inaugurar el 23 de març de 1971, en un procés molt ben descrit en el text adjunt de 1973 (Document explicatiu de la construcció de la Policlínica)

Amb la inauguració de la Policlínica (Edifici París), l'any 1971, ja es va posar en marxa la idea de construir un nou Hospital als terrenys del carrer Viladomat. L'arquitecte Leopoldo Nebot havia viatjat per diferents països per a incorporar elements funcionals, apresos d'altres hospitals, pel que havia de ser el més modern hospital de la ciutat. En aquest període la Comunitat de monges de Sant Vicenç de Paul, el 25 d'octubre de 1974 rescindia el contracte amb el Patronat de l'Hospital.

Document explicatiu de la construcció de la Policlínica.
El text descriu amb orgull la utilització dels millors materials, per a les instal·lacions que acollirien còmodes consultes per als pacients i ja un nombrós cos facultatiu i diferents laboratoris.

Érase una vez

Eduardo Irache

Hace cuarenta y cinco años y aún no me explico como una Caja, La Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Barcelona pudo enamorarse de un hospital y de una plantilla y hacernos un señor edificio, unas señoras instalaciones y meternos en nómina a no sé cuántos sanitarios. Fue admirable y verdaderamente sorprendente. Muchas gracias por el gusto que tuvieron. Si no lo hubieran hecho, casi seguro que el Hospital de Nuestra Señora del Sagrado Corazón, no hubiera durado muchos años.

Cuando yo llegué el año 70, se me cayó el alma a los pies. Estaba decidido a salir escopeteado, dispuesto a "girar cua". Su construcción de primeros de siglo. Salas de diez, quince camas, los techos tan altos, el mobiliario tan antiguo. Tan decadente el edificio. Me quedé a desayunar, esperando a ser recibido por el Director. Noté el primer aliento de confianza, hablando con médicos, enfermería, personal en general. Quizás eso propició el esperar unos días para ver si profesionalmente me convencía para continuar. Solo el afecto no crea la profesión.

Fui conociendo a los compañeros y vi que profesionalmente me parecían válidos. Tenían inquietudes académicas, actividades de formación dentro y fuera del hospital. Participación en congresos. Algunos servicios comenzaban a tener formación de estudiantes.

Hospital Sagrat Cor, carrer Comte de Borrell 303

En el año 1971 se inauguró el edificio de consultorios: imponente, funcional, muy bien acondicionado. Ha cumplido este, cincuenta años. Por entonces ya estaba proyectada la construcción del edificio de hospitalización. No sé si "no nos lo podíamos creer" o si no nos lo creíamos. Ya se sabe que los proyectos a veces tardan y a veces no se cumplen. "Hombre, si han cumplido con los consultorios, cumplirán con la hospitalización". Cuando lo vimos acabado, ahora sí, no nos lo podíamos creer, de pura alegría.

Con el Hospital nuevo acabaron llegando los salarios para los médicos, conforme es debido. La jerarquización confirmó un organigrama de mejor gestión. Comportó una gran mejora y modernización de quirófanos, UCI, urgencias y utillaje de todo tipo. Fue como de una larga noche al día.

El nuevo hospital hizo crecer nuestra autoestima profesional, porque tenías muchos mejores medios, una "casa" de nivel, digna de ser enseñada. Una casa atractiva para ir a gusto a trabajar, para que sanitarios quisieran venir a incorporarse, para que pacientes, mutuas y el ICS confiaran en nosotros.

Todos estos cambios nos ayudaron a superarlos. Mis primeras impresiones de que profesionalmente el hospital, los sanitarios tenían nivel, tenían madera, se fueron confirmando. Creció en el aspecto académico. La formación de estudiantes siguió. Se inició la formación de MIR de familias y de especialidades. El buen germen del histórico Hospital de Nuestra Señora del Sagrado Corazón ha ido dando sus frutos.

El nuevo Hospital del Sagrado Corazón y La Caixa, nos ayudaron. Pero, como nos han dicho los muchos gerentes, directores, y lo dicen los pacientes: el hospital sin los médicos, enfermería, auxiliares, administrativos, camilleros, limpieza, todos, sin vosotros

s, el hospital no es nada. Sin ti no soy nada. Yo puedo dar fe de esta afirmación, porque formé parte de ese entrañable, trabajador e ilustre colectivo durante cuarenta y un años.

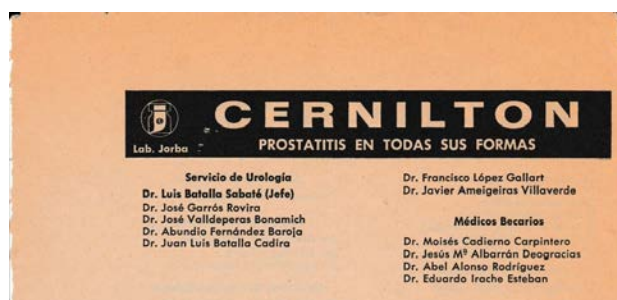
Recuerdo a los que ya no están, salud para los que continuáis. Suerte a los que no conozco y que habéis cogido el testigo desde que yo marché. Por favor, cuidádmelo.

Facultatus

1879	1969	1971	1975	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2013	2017	2021
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Escriu el Dr. Cayo Alegre jr, he buscat el llistat de metges d'aquells temps i es veu que Medi-Farma li va demanar a direcció el quadre mèdic per publicar-ho. En l'última pàgina, figura com a becari, el nostre estimat amic Moises Cadierno.

Aquesta llista m'ha arribat a emocionar, m'ha fet repassar la història de cada un en relació amb mi i no puc menys que pensar en el nostre estimat amic Enric Emeterio que recentment ha mort. Una sentida abraçada. Recordo ell i jo (encara estudiant) fent massatge cardíac al meu pare dins de l'ascensor, traslladant-de la consulta de reumatologia a aquell pseudo-intensius o àrea de recuperació a l'hospital vell.

Immediatament després de la construcció de la Policlínica es varen començar els treballs de construcció dels dits pavellons d'infermeria i quiròfans del carrer Viladomat que donarien lloc a la inauguració el 7 de juliol de 1976 de l'Hospital Nou, en una significativa cronologia. 1971 inauguració de la Policlínica, 1976 inauguració de l'Hospital Nou i 1980 venda del recinte Paris, Viladomat a la Quinta de Salut la Aliança.

Hi ha qui planteja que la gran tasca de la Caixa va ser la construcció del recinte hospitalari, però que no volia gestionar-ho, per dispersió de la seva missió de banca.

Places d'aparcament o excedència

Quan l'Aliança compra el Sagrat Cor ja era una entitat tocada pels canvis socials i econòmics. L'Aliança, com mutualitat, havia jugat un paper molt important a Catalunya portant la sanitat a comarques i persones no beneficiàries de la salut pública. Però amb l'extensió de la seguretat social, del Servei Català de Salut, l'Aliança tenia un paper redundant, en la dualitat d'haver de pagar quotes a més a més de les de la sanitat pública.

Els dirigents de l'època varen intentar sortir al pas d'aquesta doble cotització provant que els mutualistes no haguessin de pagar les quotes de la Seguretat Social o que aquestes quotes anessin a l'Aliança. No es va permetre. I altres intents de supervivència va ser demanar a l'ingrés als hospitals la tarja de la Seguretat Social i facturar a aquesta entitat els ingressos dels mutualistes.

Aquesta pràctica no solament no va ser permesa, sinó decretada com incorrecta.

Així, l'Aliança va passar a competir directament amb altres mútues, més modernes, amb afiliats també més joves i sense els fonaments de la solidaritat. La compra del Sagrat Cor va ser un intent quasi desesperat de l'Aliança de sortir endavant. I també una mala elecció de futur de la

Caixa per aquell Hospital que tant havien cuidat i tan bé dissenyat.

Ja amb l'Aliança en el solar del carrer Londres es constitueix un altre edifici de consultes, amb un extens parking que era una de les motivacions de la construcció de l'edifici.

Paral·lelament el declinar de l'Aliança amb dues successives fusions, 1993-1996, intervenció per part de la Generalitat i el tercer pas de bancuers a mutualistes i de mutualistes a financers. Però ja amb l'actual equilibri de volums, on sorprèn, al mig un edifici de veïns a la cantonada Viladomat i París.

1972

El primer contacte que vaig tenir, -Marta Farre-ras-, amb el que després seria la meua estimada professió va ser a la Policlínica de l'hospital del Sagrat Cor, l'any 1972, a Ginecologia. Ajudava a passar consulta als diversos ginecòlegs que hi havia llavors, Doctors Bosch, Solsona, Alonso, Castellà, Poncela, Caramés... Un joveníssim Enrique Moreno... Em varen ensenyar moltes coses i em deixaven entrar a quiròfan a mirar.

Hi havia un passadís o túnel de plàstic que comunicava amb l'hospital on anàvem a buscar gasses que ens tenia molt dosificades una monja ("bonita, bonita, la casa no lo permite"), i a cobrar les pessetes que el Dr. Rodríguez Soriano, cap de servei, havia anotat en una recepta i que em pagaven a administració.

Anys més tard vaig entrar a treballar a l'hospital vell, just un mes abans de que s'inaugurés el nou.

Al vell hi havia unes sales grans amb pacients separats per una cortineta, les dones i els homes en sales diferents òbviament. Encara hi havia alguna monja però ja no portaven hàbit. Havies de portar les orines pels passadissos fins a l'abocador general, si aixecaves la vista veïes els peus de la farmacèutica al pis de sobre caminant sobre la vidriera...

Equip directiu vigent en la inauguració del nou Hospital. Conxita, cap d'admissions, Núria Cabestany cap d'infermeria, Dr. Cayetano Alegre director mèdic, senyor Casanovas, administrador

El 7 de juliol de 1976 vàrem anar a l'hospital nou. El primer que vaig pensar va ser " Mare-de Déu quin passadís més llarg!" Era tot nou de trinca i feia molta il·lusió treballar-hi, contestar els timbres a través de l'interfon, sense passejar les orines pel passadís... Bé, tot, tot no era nou, perquè a la nit, a més de doblegar gasses, passàvem la punta de les agulles de "¿ferro?" per veure si estaven gaire despuntades i descartar-les perquè clavar allò tort era molt dolorós. I també rentàvem les xeringues de vidre, els "aeroflò", sondes nasogàstriques, rectals, que després portàvem al servei d'Esterilització.

Hi havia una pacient, una senyora molt gran que havia servit en una de les famílies "benefactores" de l'obra social i que quan es va fer l'inauguració va rebre la visita de Doña Mercedes, mare de Juan Carlos de Borbón. La pacient ens deia: neeeena... I de l'orinal en deia "perico"... Era una senyora molt entranyable que vivia a l'hospital.

També hi havia una altra pacient, una nena que l'havien d'operar tot sovint els de Traumatologia, també feia anys que venia, ens vàrem fer amigues de veritat i quan passava llargues temporades ingressada demanàvem permís i sortíem a passejar, a vegades les dues soles o amb alguna altra pacient joveneta. Una altra pacient m'ha recordat amb molt d'afecte la seva estada d'un mes amb pacients molt joves fent curses amb cadira de rodes pel passadís, fent el cavallet... Tots érem molt joves...

Això és una part dels records que tinc de la meua intensa relació amb l'hospital del Sagrat Cor on vaig treballar als tres torns.

*Gremio Sindical Provincial
de Confitería y Pastelería
de Barcelona*

Plaza San Pedro, 5, 2.º, 1.º

Tel. 232 35 28

Barcelona (10)

23 ABR. 1971

HOSPITAL DE NTRA. SRA. SAGRADO CORAZON
C/. Borrell, num. 303

Tenemos el gusto de participar a Vd. que celebrándose el próximo día 27 de abril actual, la Festividad de Nuestra -- Señora la Virgen de Montserrat, Patrona de este Gremio de Confitería y Pastelería, la Comisión encargada de la Organización de los actos que tendrán lugar con motivo de nuestro día gremial, ha acordado como acto preliminar el hacer partícipes en cierto modo de nuestra fiesta patronal a nuestros hermanos en Jesucristo acogidos en diferentes Casas de Beneficencia de esta capital; así pues el día 27 del corriente mes, los industriales que se reseñan en la adjunta relación, entregarán en ese Centro Benéfico de su digna dirección, acompañando tarjetas de la casa, el números de pastas que se indica a fin de que sean distribuidas entre los acogidos en esa Institución.

Para su correspondiente archivo, le rogamos devuelva las tarjetas de los donantes a estas oficinas, cualquier día laborable de 10 a 2.

Con este motivo, le saludamos atentamente,

1975

Núria Queralt, estudiant d'infermeria, llavors ATS, després d'una entrevista amb Núria Cabestany, llavors Cap d'Infermeria, començo a treballar en el torn de nit d'auxiliar d'infermeria. El ritme: 3 nits de treball i 2 de festa.

Em rep Pilar Gutiérrez, supervisora i m'acompanya a el pavelló d'Homes Dreta, i em diu que serà el meu lloc els dos primers dies i el tercer en Homes Esquerra.

L'horror !!! Sóc auxiliar, li comento.

—No importa, estaràs aquí i em dius quan necessitis.

La deia cada nit diverses vegades !! Sort vaig tenir amb ella i les grans companyes Ana Montoya i Rosa Rodríguez.

Xeringues de vidre, agulles que es llimaven, aspiradors de 3 ampolles, una llitera al passadís per preparar la medicació, una vitrina límit retro de metall blanc i vidres ...

Vam aprendre molt amb Dr Emeterio que no es ficava al llit quan estava de guàrdia i, amb dibuixos, explicava tot el que preguntàvem. Ho passàvem genial, no ens donaven sopar, ens portàvem alguna cosa de casa i vam comprar una cafetera entre tots.

Érem un gran i bon equip, juntament amb el metge de guàrdia (1 per a tot l'hospital), els porters, Florencio, Cristóbal i Octavio.

I va arribar Sant Fermí, el 7 de juliol de 1976, es va inaugurar el nou Hospital del Sagrat Cor.

Super nou amb aire comprimit i preses d'oxigen centralitzats per a cada llit. Aspiradors moderns i petits, autoclaus a cada planta, rentacunyets, molt acer inoxidable.

Objectes de ceràmica en tots els controls d'infermeria, un servei d'aero-post, intercomunicador amb les habitacions. I aquestes grans, amb bany, d'1 o 2 llits.

Plantes amb suites, cobrellits i cortines a joc.

Material d'un sol ús, uns quiròfans grans i dotats de gran tecnologia, un servei d'esterilització fabulós, una centraleta telefònica gairebé digital, un edifici antisísmic, amb equip de detecció de focs ...

Un servei de manteniment amb presència permanent les 24 hores.

En fi, una meravella d'hospital.

Allà s'han gestat grans i bones amistats, permanents en el temps, també parelles i famílies, embolics i flirtejors.

Però sobretot hem estat com una gran família i portem al cor molts i bons records i experiències.

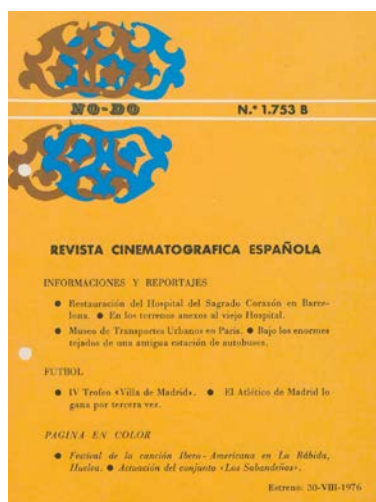
Hem viscut un munt d'anècdotes, moments durs, situacions esperpèntica ...

A tots ens ha marcat i deixat empremtes permanents i podem somriure a l'recordar-ho.

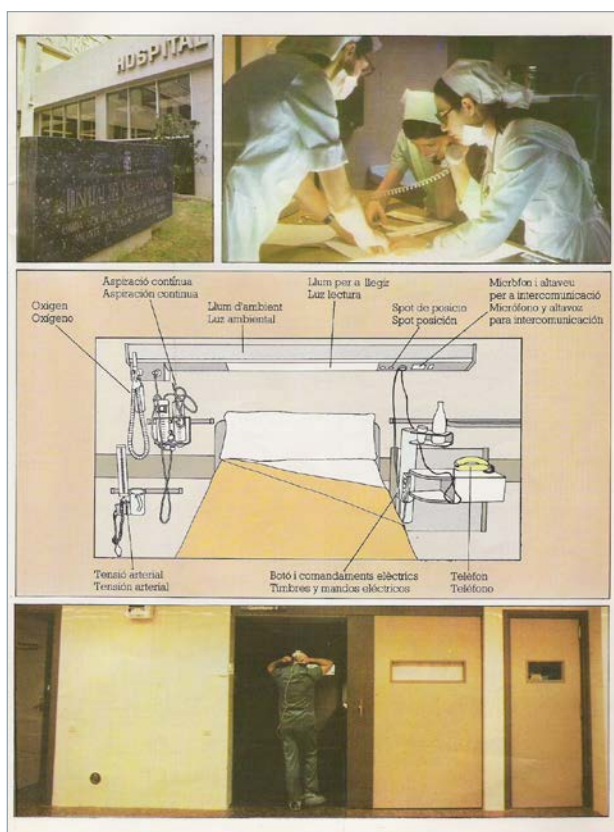
7-7-1976. Inauguració de l'Hospital Nou

1879	1969	1971	1976	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011	2013	2017	2021
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

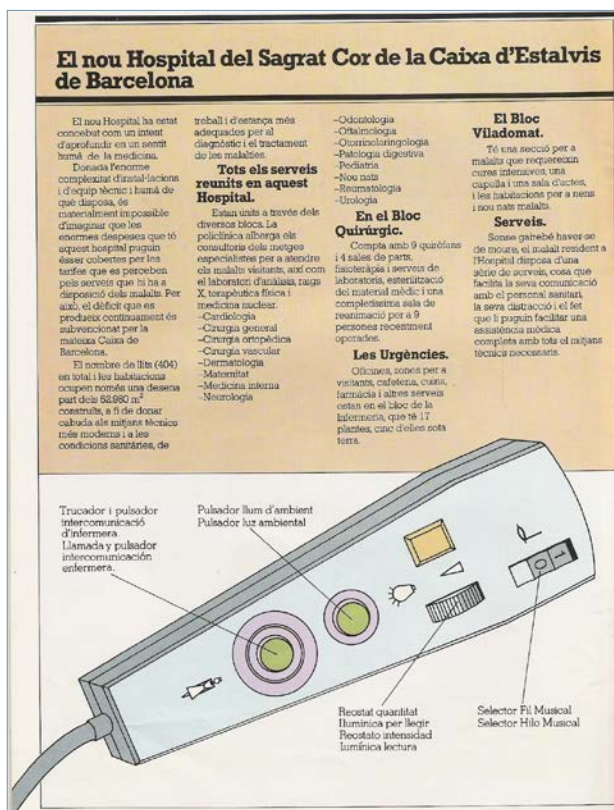
La inauguració de l'Hospital nou va ser tota una celebració i un èxit de la societat civil, com en el seu moment va ser la creació de l'Hospital impulsat per Dorotea Chopitea.

Es va publicar un petit follet on es descriuen les modernes prestacions hospitalàries.

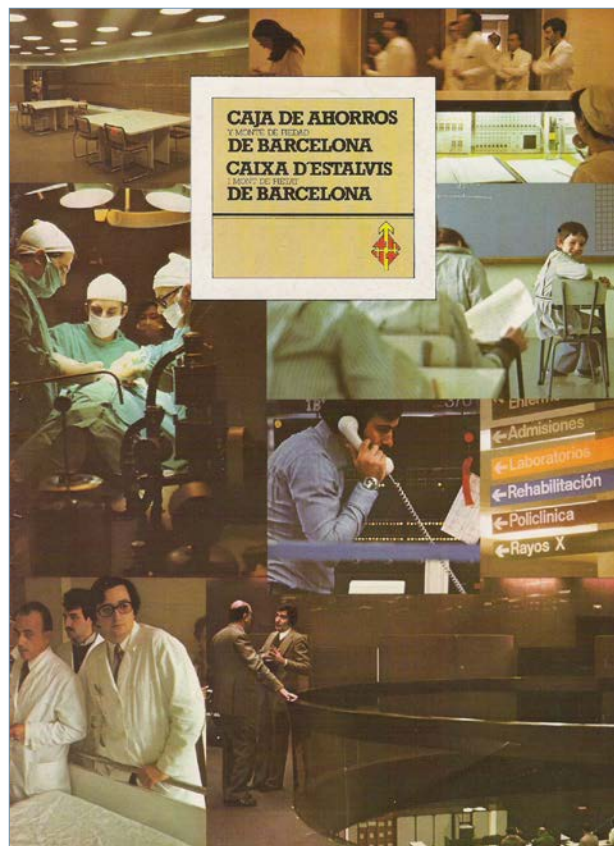
L'hospital es va dotar d'una moderna metodologia al voltant del llit d'hospitalització

Esquema del novedós aparellatge al voltant del llit d'hospital

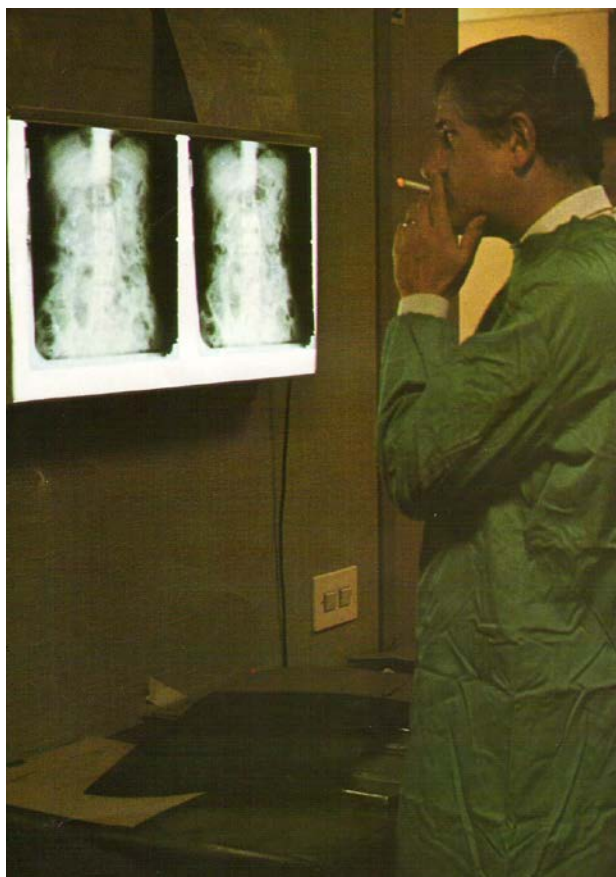

Tant la Caixa com els empleats estaven orgullosos.

En la publicació d'inauguració es reproduïen nombrosos detalls del dia a dia de l'Hospital. Amb un logo ja desaparegut. El de l'antiga Caixa d'Estalvis de Barcelona, amb l'escut de la ciutat i la fletxa que mira cap a munt.

L'apertura d'un nou Hospital va donar lloc a la contractació d'un gran nombre de persona d'infermeria i admissions majoritàriament jove i entusiasta. El potser més modern Hospital de Barcelona el portava un breu equip de direcció, del qual el Dr. Cayetano Alegre i el senyor Casanovas eren els elements més representatius. I funcionava prou bé

Dr. Miralles, Servei de Cirurgia Vascular

LES SECRES DE DIRECCIÓ

Amb la inauguració del nou Hospital a la direcció formada pel Dr. Alegre com a director mèdic i el Sr. Casanovas, com a administrador se'ls hi va girar feina. Les reclamacions laborals van obligar a la direcció de l'hospital a fer una nova reglamentació interna que regulés els aspectes laborals del cos facultatiu. Va ser en aquell moment, març del 1977 quan s'incorpora l'Ana Cuyás com a secretària de direcció, qui recorda com una de les seves primeres feines la redacció dels contractes laborals dels Caps de Servei.

A l'octubre de 1979 es va incorporar una nova secretària, la Margarita Giol i a l'any 1988 l'Ana García, Les tres vam compartir experiències, i "Jefes" fins l'any 1993. De cadascun d'ells guardem un record:

- Dr. Alegre: molt professional tant en la seva vessant de metge com de director
- Sr. Casanovas: molt seriós però amb una gran cor
- Sr. Welsch: el rei dels fulls de càlcul que en aquell moment eren en Lotus
- Dr. Sanchis: home de gran caràcter, però que feia equip
- Dr. Jurado: l'exigència personalitzada, però el seu to paternalista el feia entranyable
- Dr. Mateos: la seva joventut va aportar modernitat a la direcció
- Dr. Balcells: un mestre amb majúscules i una educació exquisida

Al costat de tots ells vam créixer professionalment i vam anar assimilant les noves tecnologies, de la ja oblidada màquina d'escriure al PC, per exemple. Però res no hagués estat el mateix sense el recolzament que sempre teníem dels caps de servei, dels adjunts, secretàries dels serveis, infermeres, auxiliars, conserges i personal d'administració, sempre disposats a resoldre qualsevol necessitat.

1978

Elisabet Veciana diu m'incorporo en 1978 a l'hospital com a Auxiliar d'Infermeria. Es tracta d'un hospital inaugurat feia dos anys. És molt modern i d'alta tecnologia. A l'octubre passo al torn de nit.

Es nota molt qui n'és el propietari (la Caixa de Barcelona) i els directius, en la cura i elegància amb que l'han vestit i organitzat.

Hi havia el sr. Casanovas com administrador i representant de la Caixa. De Director mèdic, el Dr. Alegre. A la Direcció d'Infermeria la Sra. Núria Cabestany, sempre acompanyada de la Cap de Compres, la Sra. Núria Formosa. però tot això s'acaba quan al 1980 l'hospital és "absorbit" per la Quinta de Salut l'Aliança.

En aquells moments ja tinc plaça d'Infermera.

Es canvia tota la Direcció i comencen les retallades de personal, material i canvi d'uniforme. Retrocedim en el temps. Es fa palès el canvi d'estil, tan en el fons com en la forma.

Afortunadament el torn de nit era un equip jove i cohesionat. Vam treballar a gust.

Els nostres referents mèdics eren els diferents equips de guàrdia.

Al 1981, any del Mundial de fútbol, al ser l'hospital referent en cas d'urgències, incorporen una Infermera al servei d'Ucies en el torn de nit. En vaig ser una de les primeres.

Al cap de dos o tres anys, torno a planta i hi estic fins al juny del 1988.

Estic 3 anys fora fent estudis de gestió, i torno a l'hospital el 1991 com Administradora subs-

tituint el Sr. Jorge Welsch. El Dr. José Jurado n'era el Gerent.

El 1993, la Direcció general de l'Aliança decideix fusionar el nostre hospital amb l'hospital central de la Quinta de Salut l'Aliança. Fusió d'equips directius i trasllats de personal. Jo hi estic fins el juliol de 1995.

A hores d'ara, l'hospital ha passat per diferents mans, però les generacions del període 75 - 80, encara en guardem un bon record, i molts de nosaltres mantenim amistats.

Servei Urgències-Uci

El 1969 el destí ens va portar a conviure en aquella gran família que va ser per a tots nosaltres l'Hospital de Sagrat Cor, i en concret, el Servei d'Urgències amb Manolo González, Àngel Pérez Vara, José Antonio Poncela, José Luís Capdevila, Jesús Albarrán, Eduardo Irache, Abel Alonso, gallec com Manolo i Àngel. El Cap, a l'ombra, ho va ser durant un temps imperceptible, Jorge Guillén.

D'esquerra a dreta, un metge gallec, Abel Alonso que feia trauma amb el Dr. Palazzi, Jesús Albarrán, Eduardo Irache i Moisés Cadierno.

Corrien els anys 70 —Carles Miquel ens explica— quan la direcció de l'hospital va encomanar a Moisés Cadierno fer-se càrrec de l'equip de metges de guàrdia i posar en marxa una Unitat de Cures Intensives. Eren els darrers anys de l'hospital antic i s'estava acabant el nou quan es va posar en marxa el servei de "Urgències-UCI" sota la seva direcció i amb la inestimable col·laboració de l'Enric Emeterio com a sots director.

El juliol del 1976 es va inaugurar el nou edifici del carrer Viladomat on es va ubicar una UCI de recent creació. Era un moment il·lusionant.

Els canvis polítics que es van produir al llarg d'aquell any, la sensació que el país es modernitzava i, per fi, s'encaminava a una obertura i a assolir els estàndards socials habituals a Europa van coincidir amb un grup de metges i personal d'infermeria i auxiliar joves, amb moltes ganes de

treballar i gaudir de la feina i de les estones lliures.

De fet, m'atreveiria a dir que érem un grup d'amigues i amics treballant junts més que un grup de treballadors que compartien estones de lleure.

I allà estava l'Enric, des del primer dia. Simpatíc. Inquiet. Sempre al dia. Impossible rebatre-li res sense por de que t'enganxés "en fals" ja que era qui es trobava més al dia de totes les publicacions. I val a dir que en aquell moment no era una labor senzilla com avui. No teníem accés "en línia" a les publicacions recents.

L'Enric aportava idees, et donava un cop de mà quan calia. Et donava suport en aquelles qüestions, especialment cardiològiques, en que a alguns de nosaltres per l'especialitat que teníem se'ns generaven dubtes. I, de més a més, era un "manetes" en les maniobres habituals pròpies d'UCI tals com vies centrals, mesures cruentes de pressió, intubacions, etc. De les que dissenyava les seves pròpies variants tècniques.

Va ser un dels pilars d'aquells anys tant gratificants i certament inesborrables del record. Sempre al canvi de guàrdia del "morning" tot esmorçant, o decidint que hi havia *quorum* per dinar o sopar tots plegats.

El servei d'Urgències-UCI de l'Hospital Nou estava format per un grapat de metges que a la fi del matí, cap a les 14 hores prenen l'Hospital fins al dia següent. Medicina i UCI, aparellats en sis grups que alguns deien *concubinos*.

A la UCI, als annexes de la tercera i quarta planta, els metges passaven visita al matí i deixaven la unitat de 13 llits al metge de guàrdia. No hi havia personal propi. Tots pertanyien a un altre servei. Julieta Roure, Josep Maria Soler, Feliu Antúnez, Enric Emeterio, Javier Ruiz a cardiologia. Carles Miquel, cirurgia vascular. Cayetano Alegre, Reumatologia. Jesús Sanz dels Mossos, digestiu.

La barreja d'especialitats era enriquidora.

A urgències, Àngel Pérez Vara feia parella amb Enric Emeterio. Les seves suaus discussions en les reunions de celebració, tenien una mica de discussió d'alcova. José Luis Capdevila, Ginecologia, Enric Gil de Bernabé, Cirurgia. Jesús Albarrán, endocrinologia que va deixar pas a Mercè

Piñol i Jordi Delás, Medicina Interna. Després es varen incorporar Joan Brasó, el primer metge en formació, exclusivament d'intensius i José Luis Casaubon, provinent de Medicina Interna.

Un grup heterogeni en el qual sobresortien les virtuts sobre els defectes. Van ser anys feliços, plens d'il·lusió i de futur en què cadascú s'esforçava per aportar el millor.

El Moisés Cadierno el "Jefe" d'Urgències-UCI va ser en aquells anys 70 i 80, l'innovador de l'Hospital. Home desbordant, simpàtic, empàtic, amb conferències espectaculars on barrejava ciència i humor.

Va introduir conceptes novedosos, que havia portat d'altres hospitals, molts de l'Hospital de Sant Pau. Cada mati a les 8,30 hi havia el *morning*. El metge que sortia de guàrdia explicava l'evolució de cada pacient. Després es distribuïen els pacients, se'ls hi passava visita i hi havia l'esmorzar conjunt. Un cafè amb llet, un suc de taronja i un croissant era "un Moisés". Pagava l'esmorzar la persona que havia arribat tard a la reunió i si tothom havia arribat ben puntual pagava el "fondo", el fons econòmic del servei.

S'esmorzava a un reservat del bar de Viladomat, on no hi tenien accés pacients i familiars. A final de mes, el Moisés es posava en una taula a part i signava els xecs per a cadascú. Els serveis no estaven jerarquititzats.

Per aquell temps alguns metges havien accedit a un contracte laboral que havia propugnat l'advocat Eugenio Manzano, marit de la Dra Surroca, endocrinòloga. Els metges de guàrdia cobraven 35.000 pessetes i els d'UCI un sou variable.

El *morning* diari era un exercici enriquidor, no només professionalment. Quan a l'hora de dinar o sopar hi era tot el servei hi havia *quorum* que significava que es podia anar a menjar algun dels bons restaurants veïns. El Satélite a l'Avinguda Sarrià 10, famós pel seu steak tartare o l'entrecôte Cafè de Paris. O "La Nao" al mateix carrer Londres.

Aquests *quorum*. Va ser una època feliç aquella dels setanta i vuitanta, mancada de mitjans,

això sí, però abundant en recursos per seguir endavant.

El Moisés Cadierno va ser un home de gran visió. Va introduir el *Cardio track*, un sistema de recepció d'electrocardiogrames fets a distància i que s'informaven des de la UCI. També va intuir les bondats de l'ecografia, que fruit de la seva innovació, es varen vincular a la UCI.

Ferran Muñoz, excel·lent persona i gran dirigistòleg es va vincular des del primer moment a l'ecografia.

El Moisés va fer un llibre vermell per a la interpretació de l'electrocardiografia, conjuntament amb la Dra. Maria Luísa González. També videos, docents. És, doncs, una figura molt important ens aquests darrers 45 anys de l'Hospital.

Es combinaven clarament dos generacions de metges. Els que feien la jornada al matí i els de guàrdia. Que va encara clarificar més la progressiva incorporació a les guàrdies dels cirurgians Enric Gil de Bernabé, Javier Foncillas, Victor Canela, Rosa Antón, Xavi Beltran, Pere Salord, Paco Cardona, Haissam.

Després els anestesistes amb Fani Labori, Jesús Santaliestra, Carme Savall, Redondo, Joaquín Floris, Hassan i també pediatres com Jamil, Jordi Closa entre d'altres.

I acabava d'aglutinar les joves promocions de l'hospital, la presència de metges en formació que molts d'ells es varen acabar integrant a l'Hospital. Toni Rifà, Xavi Arroyo, Jordi Ancochea, Assumpta Rifà, Albert Vives, Magdalena Redondo, Mari Angels Puigdollers. Montse Figuerola.

Donada la complexitat del servei, Angel Pérez Vara va ser anomenat coordinador d'urgències, fins la fusió dels hospitals, en que va ser substituït per Maria Jesus Gago.

El Moisés va deixar l'Hospital i va ser substituït a la direcció de la UCI per Feliu Antúnez, un bon cardióleg, minuciós especialista en marcapàs. Tenia un simulador que li va posar per nom Argan, com el malalt imaginari de Molière. Col·laborava amb ell l'entrenyable Mercé Piñol, una de les persones més volgudes de l'equip.

Cartell que recorda el primer aniversari de l'UCI.

Malgrat la creació del nou Hospital, Pediatria durant molts anys va continuar a l'àtic de la Policlínica, la Clínica infantil de la Policlínica, a les dependències que abans havien estat de la comunitat religiosa.

Pels metges de guàrdia era un autèntica calvari ser cridats d'aquesta àrea, quan els pediatres ja no hi eren. La primera mesura era demanar una «tenda d'oxigen» i a partir d'allà seguir les recomanacions de les experimentades infermeres.

Una d'elles, Elisenda Castells, que durant molts anys va ser magnífica supervisora.

L'equip de Pediatria era formidable. La consulta la tenien a la tercera planta i al front estava el Dr. Angel Moya Ruiz de Larramendi, amb els doctors Closa i tants d'altres.

1979 D'hospitalaris a només bankers

La primera vaga va ser el 1979, sent propietat l'Hospital de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad.

Els pacients i acompanyants —diu Marta Farre— ens varen fer costat i subjectaven les pancartes que posàvem a les finestres, es feien el canvi de llençols, portaven les safates dels àpats al carro (quin terrabastall quan ens queia alguna tapadora)... Molt solidaris, i nosaltres també vàrem ser molt solidaris amb els companys als quals descomptaven diners pel fet de fer vaga.

La gent es manifestava a la façana de Viladomat, al costat d'una vella olivera.

Hi ha qui vincula aquesta primera vaga amb la voluntat de la Caja de desfer-se de l'Hospital, combinat amb la voluntat de la Quinta de Salut La Aliança de fer-se amb un Hospital més modern.

El marquès d'Alfarràs i l'Hospital del Sagrat Cor

Josep Maria Catalan Borràs

President Junta Facultativa

Segons el llibre d'història del nostre hospital del Dr. Agustí i Peypoch, salvíficament escrit al seu dia, i al qual sempre hem de recórrer com a font insubstituïble d'informació històrica [1], Lluís Desvalls i Trias, novè marquès d'Alfarràs, inicià la seva relació amb el Sagrat Cor a finals del 1962, després de signar-ne un nou conveni del Patronat de Govern de l'Hospital entre el Bisbat de Barcelona i la "Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Barcelona", caixa que compartia les regnes de l'hospital amb el bisbat des del 1944.

Amb el nou conveni, la presidència del Patronat passava a correspondre al bisbe de la diòcesi i la vice-presidència al president del consell de la caixa d'estalvis.

Aquesta entitat financera fundada el 1844 i fusionada el 1990 amb la "Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis" (actual CaixaBank), va ser coneguda com "la Caixa dels Marquesos", a causa

del gran nombre de nobles que formaven part del seu consell d'administració.

En aquell temps, hom havia encarregat un estudi de les possibilitats d'ampliació de l'hospital al doctor Ignasi-Maria Aragó i Mitjans, metge que a més d'exercir prestigiosament com a pediatra, fou pioner de l'anàlisi de la planificació i la gestió sanitàries.

Vocal d'hospitals a diverses juntes del COMB, Aragó edità i dirigí la revista *Estudios sobre Hospitales*, i creà al 1963 el *Centre Tècnic d'Estudis Hospitalaris* amb altres metges, arquitectes, economistes, advocats i treballadors socials.

Aquell Centre Tècnic aviat rebé una vintena de peticions d'estudis sobre gestió i planificació sanitàries, entre les quals la del Sagrat Cor. Aquests estudis serien capdavaners a Catalunya, "fets amb una base doctrinal moderna, abandonant l'antiga idea d'hospital benèfic, aleshores encara molt present" [2].

L'esmentat nou Patronat de Govern de l'Hospital nomenà una comissió específica per a avaluar les opcions d'ampliació del centre, tot comptant amb l'informe encomanat al doctor Aragó; comissió que ja fou presidida pel marquès d'Alfarràs, llavors vice-president del Consell d'Administració de la Caixa. Completaven la comissió els marquesos de Mura i de Vilallonga, així com els metges sots-directors de l'hospital, el reumatòleg Alegre Marcet i l'uròleg Batalla Sabaté.

Un cop aprovat pel patronat -el 27 de novembre del 1963- l'estudi del doctor Aragó, l'aleshores novell director de l'hospital, doctor Gaietà Alegre i Marcet, proposà Leopold Gil i Nebot com a arquitecte responsable de la construcció del nou centre.

Sembla -segons explica Gil Nebot al seu llibre *Cuarenta años de arquitectura hospitalaria* [3]- que el marquès d'Alfarràs havia preguntat al doctor Alegre quin arquitecte podria encarregar-se de les obres i el suggeriment del director mèdic va ser acceptat.

Diu Gil Nebot a l'esmentat llibre que el pla funcional de construcció va ser elaborat pel seu estudi perquè llavors no hi havia a Barcelona consultors hospitalaris ni estudis d'enginyeria professionals; aquesta afirmació contrasta amb l'existència prèvia de l'informe i el centre del doctor Aragó.

Una altra afirmació sorprenent de Gil Nebot és que la "propietat" (no sabem si es refereix al Patronat o a la pròpia Caixa) li va donar a entendre que les necessitats medico-quirúrgiques del nou hospital serien poc sofisticades, però que diversos metges de l'staff aviat ficaren cullerada i marcaren les línies mestres del pla funcional definitiu, aconseguint-se amb això un hospital capdavanter en instal·lacions i tecnologia, de fet el millor hospital privat de Catalunya al moment de la seva estrena als anys setanta.

L'inici de les obres coincidí en el temps amb la creació a Barcelona de la societat Iberhospitalia, dedicada a la programació i projecte d'hospitals. El patronat encarregà a aquella societat la revisió del projecte, les instal·lacions, la decoració i l'aparellat dels edificis.

Al març del 1964, el marquès d'Alfarràs succeí Carles Sanllehy, marquès de Caldes de Montbui, com a president de la Caixa i vice-president del Patronat de l'hospital.

Segons informa el doctor Agustí al seu llibre, "el nomenament de Lluís Desvalls representa un fet important per al futur de l'hospital. Quan s'establí el conveni amb l'entitat d'estalvi s'integrà amb entusiasme i sempre fou un autèntic impulsor de totes les iniciatives realitzades. Des que prengué possessió dels càrrecs de president de la Caixa i vice-president del Patronat, manifestà la seva gran il·lusió per a poder deixar a Barcelona un hospital digne de tots els estaments socials. És per això que immediatament després d'haver pres possessió dels càrrecs, encarregà a Leopold Gil Nebot, arquitecte, el projecte d'ampliació segons l'estudi preparat pel doctor Aragó."

gim ara el que explica el Director Mèdic, Dr. Alegre: "... el Ilmo. y Rvdmo. D. Marcelo González (l'arquebisbe) cedió la presidencia (del Patronat) al Ilmo. (aquí s'equivoca, és Excmo.) Mq. de Alfarràs, decidiéndose la magna empresa de la construcción de ese complejo que hoy podemos ver ya hecho realidad.

Iniciadas las obras hace cerca de diez años con proyecto del Dr. Arquitecto D. Leopoldo Gil Nebot, se comenzó con la edificación de la Policlínica.

Efectivament, al 1967 es renovaren els convenis entre el bisbat i la caixa; el nou bisbe de la diòcesi decidí renunciar a la presidència del Patronat, cedint aquest càrrec al President del Consell de la Caixa, marquès d'Alfarràs.

Finalment, les obres començaren al 1968 i es culminarien en dues fases, la primera amb la construcció de l'actual edifici de consultes externes del carrer de París 83, inaugurat el 23 de març del 1971; i la segona amb la de l'edifici d'hospitalització, inaugurat el 7 de juliol del 1976.

A ambdues cerimònies inaugurals, el marquès d'Alfarràs recordà la llarga història de l'hospital promogut per Dorotea de Chopitea i agrai la feina dels qui hi treballaven.

El doctor Agustí ens explica també la història de la sala d'actes "Marquès d'Alfarràs":

"La construcció de la nova Policlínica resol·lia moltes necessitats aleshores peremptòries. Una d'elles era la sala de conferències, dependència que l'antic hospital mai no havia tingut; s'havia d'utilitzar la sala de Direcció, insuficient fins i tot per a les activitats científiques internes del Centre. Les activitats dels cursos nacionals o internacionals s'havien de celebrar fora de l'Hospital per aquest motiu, i aquestes eren molt intenses en aquelles dècades. Cal esmentar les que s'anoten en les memòries; citarem, concretament, les activitats de l'any 1970, quan s'inicià una col·laboració amb la Facultat de Medicina entre la Càtedra de Patologia General regentada pel Prof. Balcells Gorina i el departament de Medicina Interna de l'Hospital, dirigit per Puigdollers Colàs. Durant aquest curs es realitzaren les sessions científiques següents:

- *Curs de Cirurgia Cardíaca dirigit per Paravisini Parra.*
- *Sessions clíniques de Medicina Interna dirigides per Puigdollers.*
- *Sessions clíniques setmanals de Patologia Digestiva.*
- *Sessions clíniques de Cirurgia General dirigides per Salleras i Mundet.*
- *Sessions clíniques de Ginecologia dirigides per Rodríguez Soriano.*
- *Sessions clíniques generals de l'Hospital, amb els ponents Salleras, Agustí, Boada Montaner, Sanchiz Medina, Ripoll Gómez, Badosa Gallart, Anglès Besa i Batalla Cadira.*
- *Symposium sobre activitats en la Medicina Interna, amb López Ibor, Rojo, Siguan, García, Barraquer i Rof Carballo.*
- *Curset de Cardiologia sobre arítmies, amb Pijoan de Beristain, Casares Pota i Peris Sagué.*
- *Curs de Proctologia, amb Reñaga Sykes, Mundet Torrellas, Puigdollers Colàs, Salleras Llinares, Rius, Hidalgo Huertas i Balcells Gorina.*
- *IV Curs d'Angiografia amb Palou Monzó, Sanchiz Medina, Ferrer Condal, Hernández Alonso, Subirana Cantarell, Masó Subirana, Sanpons Salgado, García-Rojas Concepción, Núñez de Lafuente, Roset i Girbes.*

A més d'aquests cursos es realitzaren els tradicionals d'Urologia Pràctica, dirigits per Batalla Sabaté, en els que intervingueren Garrós, Valdeperas, Fernández, Batalla Cadira, López i Ameigeiras.

- *Cursos de Sessions Ortopèdiques, dirigits per Santos Palazzi, amb la col·laboració dels professors Maurice Müller de Berna, Claude de Verdan de Lausana, Gunnar Wiberg de Lund, Paul Ficat de Tolosa de Llenguadoc i Nova Monteiro de Rio de Janeiro*”.

Aquesta quantitat de reunions científiques justificava amb escreix la necessitat d'una sala d'actes pròpia. Segueix el doctor Agustí:

"A l'aula de sessions se li donà el nom de "Marquès d'Alfarràs", fent honor a la memòria de qui tant havia contribuït al desenvolupament de l'Hospital i de les seves activitats. Aquesta sala, des d'aleshores, ha estat sempre el testimoni de les activitats científiques i laborals del centre. Esperem que els avatars polítics no desarborin el nom que tan justament se li ha atorgat".

Quan el doctor Agustí va acabar de redactar el seu llibre, publicat el 1980, no podia ni imaginar els avatars polítics dels gairebé quaranta anys transcorreguts des d'aleshores. Han estat molts i diversos, però podem afirmar amb satisfacció que per un cop el nostre llatí país s'ha comportat de manera anglo-saxona i ha mantingut invariats el nom i la dedicació de la sala d'actes.

Però es que vista la exhaustiva utilització facultativa de la sala durant dècades, podem garantir a la família Desvalls que la persona del IXè marquès d'Alfarràs ha transcendit la importància teòrica de la denominació oficial d'aquesta estança, que, aixoplugant sota el seu popular nom infinitat de sessions medico-quirúrgiques hospitalàries, ha romàs al centre de l'esperit assistencial, científic i docent de l'Hospital Universitari del Sagrat Cor.

Bibliografia

1. <http://www.fu1838.org/publicaciones-monografias.php>

2. Biografia del Dr. Ignasi-Maria Aragó i Mitjans, al web Galeria de Metges Catalans, del COMB: www.galeriametges.cat/
3. Cuarenta años de arquitectura hospitalaria. Leopold Gil Nebot. Escuela Técnica Superior de Arquitectura. Universidad de Navarra. 1998.

Lluís Desvalls

Lluís Desvalls representa bien la perseverancia de la sociedad civil barcelonesa, que consiguió un moderno y tecnificado Hospital al servicio de la población. Notable parecido con la decisión de Dorotea Chopitea y sus allegadas, cuando en 1879 pusieron en marcha el Hospital originario en la calle Londres, desoyendo los representantes oficiales que proponían aguardar al proyectado Hospital Clínico que no abrió sus puertas hasta 1906, 27 años más tarde. En la renovación del Hospital de 1976, tuvo papel preponderante la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Barcelona, la Caja de la flecha hacia arriba, creada en 1844 y que se fusionó en 1990 con la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

El nombre del Marqués de Alfarràs persiste en la que durante muchos años ha sido la más emblemática sala de conferencias. Queremos también rendir homenaje a esas personas tan jóvenes que pusieron en marcha el nuevo el Hospital. Una generación que iniciaba su profesión en el 1976, más o menos años.

Las generaciones post 76 han hecho suyo el Hospital. Igual o mejor preparadas tienen la responsabilidad de seguir promoviendo la salud y atendiendo la enfermedad. Sin duda recibirán, a su vez, con orgullo nuevas generaciones y les darán la bienvenida a un Hospital con 139 y más años de historia, surgido del entusiasmo de personas como Dorotea Chopitea, Salvador Cardenal, Lluís Desvalls y tantos otros profesionales que han mantenido sin interrupciones una determinada manera de hacer asistencia sanitaria en la ciudad de Barcelona

1980: de banquers a mutualistes

Als pocs anys d'inaugurar l'Hospital, la Caixa de Barcelona se'n va desprendre. Varen passar molts pocs anys, però paral·lelament va haver-hi una important canvi d'actitud. Es deia que volien ser banquers i no hospitalers, en un context de protestes laborals.

Es diu que els directius de l'Aliança es varen apropar a La Caixa de Barcelona per a demanar un crèdit i varen sortir amb un Hospital. La venda es consumà el 24 de març de 1980 a una notaria de Barcelona.

A nivell del personal va haver-hi una notable oposició a formar part de l'Aliança. Una mentalitat diferent. Explica aquesta oposició una forta vaga que va haver-hi l'any 1982, com a resposta a un augment 0 salarial. Però, al darrer, hi havia la voluntat de sortir la l'Aliança i passar a gestió pública.

Destinada a durar, es va programar que no tothom comencés la vaga al mateix temps. Cada dia s'incorporaven noves persones a la vaga de manera pactada i esglaonada. Així va durar 23 dies.

La vaga s'allargava i calien accions per a la subsistència. Varen haver-hi festes amb actuacions. Una de les més renombrades amb la participació de Quico Pi de la Serra al veí col·legi Padre Manyanet. L'August Andrés va dir que vindria i va venir. Abans varen actuar Ana Zambrano y Paco. Encara es recorda la magnífica actuació de tots dos.

La següent festa va ser a La Paloma.

Temps de canvi i varen arribar vagues laborals. Que va fer que La Caixa digués que era una organització de banquers i no d'hospitalaris.

Marta Carreras, Celsa Dominguez, Nuria Balcells, Yolanda Palomar, Piedad Ballesteros

Molt bon equip d'infermera que quan deien que quelcom no anava bé, calia córrer. Un servei d'UCI unit i excel·lent. Al quiròfan es feien meravelles.

Nati, Maria Roldán, Neus Vall, Elena Alzamora, Toni Paricio, Trini Torrents, Elena, Nuria Queralt, Carmeta, Luz

1982

Era l'any de l'Mundial de Futbol il 'Hospital va ser anomenat com Hospital del públic. Va baixar la Mika a urgències per a donar més solvència a el Servei.

1980 a 1992: jerarquització. El camí vers un Hospital modern

Cap els anys 70-80, ja centenari, tal com va passar amb altres hospitals de l'època, va sorgir la necessitat d'estructurar-lo amb equips de dependència laboral, el que es coneix com jerarquització. Els equips deixaven de dependre econòmicament del cap de servei i es vinculaven als hospitals amb contracte laboral i dedicació a temps complet. Particularment al Sagrat Cor varen coexistir durant uns anys dos diferents models, el contracte civil i el laboral.

Paral·lelament varen passar moltes coses. Desaparició de la dictadura, progressiva apertura, canvis socials en un hospital on es fumava passant visita i quasi el quiròfan.

Tardes i nits, quan marxaven els metges senior, l'Hospital quedava a càrrec de personal jove i entusiasta. L'Hospital es va desenvolupar progressivament. I quasi un pacte, el que passava per la tarda i per la nit, quedava a la tarda i a la nit. Es comprovava que el busca arribava fins el Joan Sebastián Bar, al carrer Londres. I al sopar de Cap d'Any el metge de guàrdia podria assistir-hi, encara que fos a un hotel proper de la Diagonal.

Infermeria

Amb la inauguració del nou Hospital, l'any 1976 va haver-hi incorporació d'un gran nombre de personal d'infermeria jove. Es va posar en marxa l'Hospital amb el concurs de la Cap d'Infermeria Núria Cabestany i la seva col·laboradora Núria ormosa. Després es va integrar en l'equip directiu la Carmina. Amb l'Aliança ja va ser cpa d'infermeria Maria Samper

Infermeres de planta, abril 1979

Grup d'infermeria abans de començar el torn de nit (1987)

Còfies, desembre 1980

UNIFORMES I CÒFIES

En la definició de les funcions del personal d'Infermeria la responsable va ser la Núria Cabestany, com a directora d'Infermeria, i la Núria Formosa amb responsabilitats logístiques (compres, decoració, roba de llit i mobiliari). Tot va ser molt curosament triat.

Concretament els uniformes del personal d'infermeria varen ser considerats elegants, còmodes i pràctics. Coll tancat, casaques amb botons i pantalons.

Amb l'adquisició de l'Hospital del Sagrat Cor per part de l'Aliança va haver-hi una involució amb l'aparició de la còfia, bates botonades i mitges blanques, a excepció d'alguns serveis com la Unitat de Cures Intensives.

La còfia, concretament no estava ben considerada pel personal d'infermeria i sovint era un element d'autoritat i de sanció en el cas que no es portés. Des de la porteria s'avisava a les plantes quan arribava alguna visita per sorpresa que pogués evidenciar que no s'estava portant la còfia.

Còfies, desembre 1980

Faldilles i mitges sense còfia, octubre 1987

Torn de nit 1987

A la fotografia de desembre de 1987, a més a més de les característiques de l'uniforme hi ha constància d'una verge que estava a l'entrada. A l'actualitat desapareguda.

Juliol de 1991: 25 anys de l'Hospital Nou

L'edifici de Viladomat sempre s'ha anomenat l'Hospital Nou. En contraposició a l'Hospital Vell que estava al carrer Londres, amb entrada per la cantonada del carrer Borrell. El de París és el de la Policlínica o la Consulta Externa i el novíssim Hospital de Londres, -on estava l'Hospital Vell- encara no té una denominació popular.

Com a molts indrets o moltes famílies, som pocs donats a celebrar aniversaris, en aquesta ja llarga història des de l'origen de l'Hospital l'any 1979.

No obstant, el juliol de 1991 es celebraven 25 anys del nou Hospital, inaugurat el 6 juliol de 1976. Al voltant d'aquell anys es varen fer moltes contractacions, tota una generació es va incorporar. Per això, 25 anys d'Hospital era també 25 anys d'una generació. I va semblar divertit fer un sopar per part d'un grup d'infermeres del torn de nit.

Va arribar la notícia al llavors gerent, Dr. José Jurado Grau. Va preguntar:

—Estaria bé que hi anés?

I li varen contestar

—No, sembla una mica forçat en un context que només hi haurà personal d'infermeria. Però pot pagar el cava.

Va pagar el cava.

Juliol de 1991: sortida del sopar de celebració de 25 anys del nou Hospital del Sagrat Cor. Infermeria, torn de nit

Servei de Farmàcia

M^aCinta Gamundi, Montse Barba Boada

boletín informativo

HOSPITAL DE SAGRAT COR
HOSPITAL CENTRAL

Avda. San Agustín, 200. 08030 - Tel. 206 41 34
Avda. del Doctor, 100. 08030 - Tel. 206 41 34
400 m. de altura
de 40° N. Time Rock

Año XV Número 1

Enero 1986

INTERACCIONES DE LOS MEDICAMENTOS CON LOS ANALISIS CLINICOS VIII

ANÁLISIS CLÍNICOS	S A N G R E			O R I N A			OBSERVACIONES
	AUMENTA	DISMINUYE	NO VARIA	AUMENTA	DISMINUYE	NO VARIA	
Fenotico	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						Se Anestesia
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
Mucosidad	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						Se Puntúa en un 10% de los pacientes Se Puntúa en un 10% de los pacientes Se Puntúa en un 10% de los pacientes Se Puntúa en un 10% de los pacientes
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
ANTIBIOTICOS	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
Liquoracion	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
Mucosidad	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
Vacunacion	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						
	Aspirina ₁₀₀ Aspirina ₂₀₀ Paracetamol ₅₀₀						

D'acord a la Història de l'Hospital del Dr. Agustí, Maria Cinta Gamundi, l'any 1974 va substituir en la direcció del Servei de Farmàcia a la senyora Borrell. Dos anys després, el 1976 es va inaugurar l'Hospital nou del carrer Viladomat. Gran, amb instal·lacions noves i modernes, MOLT BONIC!!

Aquell any va ser inoblidable!! Tot i que el Servei de Farmàcia estava ubicat al soterrani 2, entre cuina, esterilització i parking. A més, per accedir a la zona d'hospitalització, s'havia de passar per la sala de vetlla de la "morgue"; teníem moltes il·lusions i expectatives. Érem joves i molt treballadores!!

L'equip de l'antic Servei de Farmàcia estava format per la Sr Maria Aida Gallego, M.Fe Armengol, Luisa Rodríguez, una *Germana* i com a Farmacèutica Mª Cinta Gamundi.

Al cap d'un any d'estar al nou Hospital la plantilla va anar augmentant. Ja érem dues Farmacèutiques (s'incorpora la Montse Barba), una administrativa (Asunción Mezquita), cinc Auxiliars (Sra María, M Fe Armengol, Carmen Crespo, Josefina Salinas, Carme Giribet i Montse Lario) i Úrsula Buisan encarregada de la neteja del servei. Al jubilar-se la Sra Maria es va incorporar com auxiliar l'Ana Garcia. Més endavant van venir Farmacèutiques en pràctiques, Florentina Botet, Elisa Asensi...

L'equip de farmàcia sempre ha estat molt unit treballant en el "bunker" del soterrani 2.

Però també disposat a fer celebracions (famosos els seus aperitius).

A la foto inferior es poden apreciar balances, flascons antics de vidre...

Els pots més antics es van posar a la sala de Junes 2

Parlant de les instal·lacions: disposàvem d'ordinadors!, tub neumàtic! que sovint s'encallava, potser per què fins i tot s'enviaven "bocates"?... i un muntacàrregues que amb molta freqüència quedava retintut a planta.

El Servei de Farmàcia va entrar en una important fase de modernització. Gràcies a l'esforç de tot l'equip, en quatre anys es va fer una Guia d'equivalències (Britapen=Binotal=Ampicilina)

Distribució per pseudo-unidosi, preparacions dermatològiques, cursos per infermeria,... Es van impulsar diverses comissions com la de Farmàcia i Infeccions, Farmàcia i Nutrició, reunions amb supervisors... Tot gràcies a la unió de tots els serveis, facultatius i infermeria.

A les comissions hi formaven part les facultatives de farmàcia, microbiologia (Núria Miserachs), UCI (Joan Brasó i JL Casaubon), Digestiu (J Sanz i F Gomà), Cirurgia (E Gil), Urologia (JL Batalla) i Respiratori (J Anglès).

El Servei de Laboratori sempre ha estat molt relacionat amb el de Farmàcia. A la foto podem veure a Laura Granés, Alfred Gimeno, Sebastià Monzó, Montse Barba, Mercedes Catasus, Mª Cinta Gamundi i Marta Vallés.

Al novembre del 1984, la Mª Cinta va deixar l'Hospital.

Es van fer sopars de comiat amb molts departaments com testimonien algunes fotografies.

Podem veure a la Begoña Eguileor, farmacèutica que substituirà a la Mª Cinta com a responsable del Servei.

Van ser anys de feina entranyable, de gran evolució professional i personal. De tota aquesta època, una cosa important que ens quedarà per sempre, és l'amistat que es va crear entre nosaltres i que encara perdura. Per molts anys!!

1990. Inicia su formación el primer residente en Farmacia Hospitalaria

25 anys de Farmacèutics Interns Residents (FIR)

El 19 de marzo de 2015, en el marco de las Sesiones Clínicas Generales del Hospital, se celebraron los 25 años de formación de residentes en Farmacia Hospitalaria del Hospital Universitari Sagrat Cor. El acto lo inauguró la Dra. Pou, Directora Médica del HUSC, junto con el Dr. Muñiz, Jefe de Docencia de IDC Salud y la Dra. Nuria Parra, Jefe de Docencia del HUSC. La Dra. Pons actuó como moderadora del acto.

Núria Pi Sala (R4 actual del HUSC) presentó un video resumen de estos 25 años. En él se mencionaba a todos los residentes que habían pasado por el Servicio de Farmacia: Pilar Alemany Masgrau: 1990; Antonio Boix Montañes: 1991; Mª Teresa Barrera Puigdollers: 1992; Eduard Mascarell Canet: 1993; Eva Martínez Bernabé: 1996; Àngels Pellicer Jacomet: 1997; Mª Teresa Vidal Massanet: 2000; Mieria Martínez Sogues: 2002; Mª Francisca Aguilar Pérez: 2004; Inés Gozalo Esteve: 2006; Cristina Latre Gorbe: 2007; Elvira Ramió Montero: 2008; Ivan Javier Castro: 2009; Guadalupe Inés Ballesteros Cabañas: 2010; Núria Pi Sala: 2011; Marina de Temple Pla: 2012; Maria Jaume Gayà: 2013; Paula Montoliu Alcon: 2014.

La Dra. Aguas hizo una presentación de la evolución de la especialidad de Farmacia Hospitalaria, así como la evolución de la formación de los residentes durante estos 25 años. Hizo una mención especial a las tutoras que han tenido los residentes durante estos años: Dra. María Dolores Torres Pons, Dra. Begoña Eguileor Partearroyo y Dra. Montserrat Pons y Busom. Finalizó su exposición explicando los resultados obtenidos profesionalmente por los residentes que han pasado por el servicio. Seguidamente, Rosa Tripijana (Administrativa del Servicio) explicó la experiencia del

personal Técnico de la Farmacia con los residentes que han pasado por el Servicio. A continuación hablaron diferentes representantes de los residentes: Los más antiguos, Dra. Pilar Alemany, Dr. Antonio Boix y Dra. Maite Barrera explicaron la formación que recibieron en los años 90, destacando el papel innovador que tenía la Farmacia del Hospital Central de la Alianza en aquella época. Los actuales: Marina del Temple, María Jaume y Paula Montoliu hicieron un resumen de sus experiencias personales sobre todo en los primeros días en el Servicio.

Para finalizar el acto se pasó un vídeo que se grabó en el Servicio de Farmacia para la despedida del residente Iván Javier.

25 años formando residentes en Farmacia Hospitalaria

Margarita Aguas

Sesión sobre la evolución de la especialidad de Farmacia Hospitalaria y de la formación de los residentes durante 25 años en la Farmacia del Hospital que tuvo lugar el 19 de marzo en el salón de actos.

En España, desde 1977 se estructura la especialidad profesional de Farmacia Hospitalaria a través del sistema FIR (Farmacéutico interno residente) del sistema sanitario público. Un examen a nivel nacional (prueba FIR, al igual que las pruebas para médicos –MIR–, biólogos –BIR– y químicos –QIR–) que selecciona anualmente los candidatos a cursar esta especialización.

Con una duración de cuatro años (inicialmente se cursaban tres años al que posteriormente se añadió un cuarto año de rotaciones por servicios médicos), los farmacéuticos residentes adquieren conocimientos y habilidades para desarrollar actividades cada vez más complejas y sofisticadas, que van desde la moderna logística de medicamentos a la monitorización farmacoterapéutica en pacientes individuales. Aunque la historia podríamos remontarla a muchos años antes, comenza-

remos con los datos de las fechas más significativas para la especialidad:

- 1955 Se constituye en Madrid la Asociación Nacional de Farmacéuticos de Hospitales Civiles (AEFH) que está integrada por farmacéuticos al servicio de las instituciones benéficas, sanitarias y asistenciales.
- 1967 La Seguridad Social crea en sus hospitales sus propios Servicios de Farmacia.
- 1971 La Junta Directiva de la asociación decide abrir el grupo a todos los profesionales tanto civiles como militares, en su XVI Asamblea celebrada en Rosas (Gerona).
- 1972 La Asociación pasa a denominarse, Asociación Española de Farmacéuticos de Hospitales.
- 1977 Se publican dos OM importantes para la especialidad: OM de 1 de febrero por la que se regulan los Servicios de Farmacia de los hospitales donde se especifica:
 - los mínimos requeridos.
 - las funciones.
 - formación especializada.
 OM de 1 de diciembre por la que se regula la formación de postgraduados contemplándose por primera vez la figura de los farmacéuticos residentes (FIR). Se constituye la primera Comisión para seleccionar hospitales que puedan impartir la docencia de especialistas.
- 1978 Primera convocatoria FIR (21 plazas en 12 centros acreditados). Los residentes obtienen al final de su residencia un certificado del ministerio, pero aun no existe la especialidad de Farmacia Hospitalaria.
- 1980 La AEFH elabora un programa de formación denominado "Guía para la formación de especialistas en farmacia hospitalaria".
- 1982 RD 2708/1982 de 15 de octubre que regula la especialización farmacéutica y la obtención del título de farmacéutico especialista.
- 1984 OM del 10 de diciembre que desarrolla el RD y crea la Comisión Nacional de la Especialidad. Su misión es el establecimiento de los requisitos para la acreditación docente de los Servicios de Farmacia Hospitalaria.
- 1986 Se conceden los primeros títulos de especialista, los Farmacéuticos que desarrollaron su trabajo en hospitales con anterioridad a 1978 y que cumplían unos determinados requisitos pudieron acceder al título de especialista con la realización de una memoria. Aquellos farmacéuticos que no reunieron los requisitos mencionados, optaron al título de especialista a través de la realización de un examen.
- 1988 Se cambia el nombre de la Asociación; la nueva denominación pasa a ser Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria (SEFH).
- 1990 El Parlamento Español aprueba la Ley del Medicamento, que consolida la estructura del servicio de Farmacia hospitalaria como unidad básica para el uso racional del medicamento y la especialización como acceso a dicha unidad.
- 1991 La SEFH publica uno de los documentos más importantes para la especialidad "Requi-

sitos de acreditación de Unidades Docentes y Programa para la formación de especialistas en Farmacia Hospitalaria” elaborado por la Comisión Nacional de Farmacia Hospitalaria.

De los 12 centros acreditados en la formación de Residentes en Farmacia Hospitalaria en 1978 se pasó a 104 Servicios de Farmacia acreditados en toda España en el 2011.

En el 1991 entró la primera residente de Farmacia Hospitalaria en la Farmacia del Hospital Central de la Alianza, siendo tutora la Dra. María Dolores Torres Pons. Posteriormente con la unificación de los hospitales, los residentes pasaron al Hospital Universitario Sagrat Cor, siendo tutora la Dra. Begoña Eguileor Partearroyo y posteriormente la Dra. Montserrat Pons i Busom. En estos 25 años se han formado 18 residentes en Farmacia Hospitalaria en nuestro Servicio.

El 79% han seguido trabajando en Farmacia Hospitalaria, siendo el 67% de ellos Jefes de Servicio. Además de las actividades propias de su formación (rotaciones internas, externas) durante sus años de residencia asisten a cursos, jornadas y se les inicia en áreas de investigación, lo que da por resultado la realización de comunicaciones, pósters, publicaciones.

saltres, els qui heu “escollit” els nostres hospitals, perquè sabíeu que seria on us tractarien millor.

Treballar amb residents

Equip de personal administratiu i tècnics

Quan els residents van arribar a Farmàcia, a l'aliança, nosaltres, ja hi erem. Al principi no ho vàrem notar gaire, ja que es passaven quasi tota la jornada a fabricació. El normal era veure a la responsable amb un resident darrere, ella sí que devia notar la seva presència.

Ja fa 25 anys que treballem junts, fa vertígen pensar-hi. Els que arriben avui són igual de joves que els d'ahir. I nosaltres, en canvi, ja estem en una edat madura. Ja hi érem quan tot això van començar. Potser és cosa de vells, però recordo el dia que van arribar els primers residents, tenien ganes de fer canvis, renovar fins i tot el format i els colors de la pantalla de l'ordinador. Eren els principis de l'era informàtica, la Dra. Torres deia que hauríem de pagar per poder aprendre. Esperem que a vosaltres, residents, també us hagi servit l'experiència de compartir tantes hores amb nosaltres. Suposo que la heu valorat com a positiva, perquè dels 3 anys que havia de durar es va ampliar a 4. Una vivència inoblidable.

A més de la docència, hi ha hagut moments d'esbarjo, celebracions, sopars... ens ho hem passat bé. Parlo en nom de tots quan dic, recordant la dita "cada un té el que es mereix", que hem tingut sort. Estem contents de "treballar" amb vo-

1992: De metges en formació a residents

Hi havia una figura pròpia que era la de metges en formació, de futur incert, perquè l'estada a l'Hospital no facilitava l'accés a l'especialitat, com anys abans així havia estat.

Els doctors Puigdollers, Jurado i Delás es van concentrar en l'acreditació per a la formació de residents conjuntament amb el magnífic equip de secretaries de direcció. Després de diferents intents sense aconseguir l'acreditació, un viatge a Madrid, al Ministeri, ho va facilitar tot i el 1992 va començar la primera promoció de residents de Família i de Medicina Interna.

En el programa de formació de Medicina familiar i comunitària va ajudar moltíssim el Dr. Armando Martín Zurro, amb la seva expertesa i lideratge. Són forçament recordats els primers residents. Una època prometedora que va estar truncada per la primera reconversió de l'Aliança.

1992 a 1994: Per fi residents

PER FI RESIDENTS. LA PRIMERA GENERACIÓ DE MIR DEL SERVEI DE MEDICINA INTERNA: 6 MF I 1 INTERNISTA (SAGRAT COR 1992-1994)

Xavier Bayona, l'abril de 2017, amb motiu dels 25 anys de residents fa una descripció d'aquells moments.

Primera generació de residents

Era l'any olímpic i uns mesos abans del mes de gener de 1992, 7 llicenciats en medicina i cirurgia fèiem una tria que ens marcaria per sempre més, fer la residència a l'Hospital del Sagrat Cor.

A la foto estem 6 dels 7, en un sopar quan ja havien passat un parell d'anys de l'inici de la residència, i que celebràvem que ja érem a la recta final de la nostra formació eminentment hospitalària.

Us presento els que hi som a la foto. La Mar Domingo al fons a l'esquerra; el Nacho Tintoré davant, el Carlos Schorlemmer al mig i al costat de la Mar, davant seu hi era la Núria Garcia Esclasans (la Núria "petita"), i en primer pla a l'esquerra, la Núria Comas i davant seu, jo mateix, el Xavier Bayona. Falta el Tomeu Ramis (venia de Mallorca i ara allà se'l pot trobar), el company resident d'interna que va tornar a presentar-se al MIR i va acabar formant-se ORL i que en aquesta especialitat segueix desenvolupant la seva carrera professional.

Vam compartir moltes hores de feina i algunes d'esbarjo. Tots els professionals dels Servei de Medicina Interna capitanejats pel Dr. JM Puigdollers, i amb l'altruisme del Dr. Jordi Delàs i la resta dels professionals de l'Hospital ens van acaronar, ens van estimar, ens van ensenyar a ser professionals i a estimar el que fèiem.

Les emocions fluïen i les ganes d'aprendre d'uns i les ganes d'ensenyar dels altres es respiraven, i ens alimentaven a tots. Van ser uns anys

en els que vam ser molt feliços, però també vam conèixer amb situacions molt dures com va ser la unificació de serveis del Sagrat Cor i de l'antic Hospital de l'Aliança de Barcelona... Vagues, assemblees, pors, llàgrimes, acomiadaments, i en definitiva canvis que trencaven una homeòstasi. Es "residents" vam ser protegits. Vam ser espectadors però tothom va tenir molta cura nostra. Van aparèixer "nous" companys i tutors vinguts d'un altre hospital que també van vetllar pel benestar i el creixement d'un joves metges.

Però tornem als de la foto. La Mar ha crescut professionalment i s'ha convertit en una metgessa amb una gran expertesa en insuficiència cardíaca, i actualment està treballant a la unitat d'insuficiència cardíaca de Can Ruti. El Carlos, ha evolucionat en el món de la teleneuroradiologia i ha crescut desenvolupant la seva segona especialitat després d'haver acabat l'especialitat de medicina de família. Les dues Núries treballen i lluiten pel benestar dels seus pacients en un equip d'atenció primària, a Sant Martí a Barcelona. El Nacho, tenia clar que es volia dedicar a la gestió i això ha fet i segueix fent. I jo, he fet clínica i gestió (a diferents nivells) amb molts canvis, amb anades i vingudes de la consulta al despatx i diferents reunions, amb diferents projectes majoritàriament a l'atenció primària de l'Institut Català de la Salut.

Personalment em sento agraït amb tot el que vaig viure i aprendre, amb els mestres i els com-

panyes, però sobretot perquè em van ajudar a créixer personal i professionalment. Puc garantir que a hores d'ara encara recordo i aplico moltes de les coses que vaig aprendre. Una d'elles, potser la més important, tenir il·lusió i estimar el que es fa.

Primera promoció de residents

Derma

Relació no exhaustiva de persones i serveis

La veu i la imatge de l'Hospital ha estat sempre en bona part les persones de recepció i centraleta de telèfons, reflectides per les imatges adjuntes.

Persones extraordinàriament amables, amb moltíssima informació i a la vegada extraordinàriament discreta. Se les sentia quan es trucava a l'Hospital o quan els primers busques sense veu feien trucar a la centraleta.

Eren també les persones encarregades de posar en marxa la màxima emergència de l'Hospital, el "código 0", instaurat per l'equip d'Urgències UCI del Moisès Cadierno per a millor atendre la parada cardíaca o respiratòria a planta.

Persones lleials, bondadoses, de les que fan Hospital.

- Centraleta vella
- Centraleta nova

Centraleta nova

Companys centraleta

És entranyable el record de la recepció vella, amb el fons verd de paret acanalada. Al costat quedava la porta noble de fusta de l'àrea de direcció amb les fotografies de Dorotea Chopitea i el seu marit. Més enllà la tenda de la Juanita i finalment la cafeteria.

Recepció vella

Recepció nova

LES SECRES DE DIRECCIÓ

Amb la inauguració del nou Hospital a la direcció formada pel Dr. Alegre com a director mèdic i el Sr. Casanovas, com a administrador se'ls hi va girar feina. Les reclamacions laborals van obligar a la direcció de l'hospital a fer una nova reglamentació interna que regulés els aspectes laborals del cos facultatiu. Va ser en aquell moment, març del 1977 quan s'incorpora l'Ana Cuyás com a secretària de direcció, qui recorda com una de les seves primeres feines la redacció dels contractes laborals dels Caps de Servei.

A l'octubre de 1979 es va incorporar una nova secretària, la Margarita Giol i a l'any 1988 l'Ana García. Les tres van compartir experiències, i "Jefes" fins l'any 1993. De cadascun d'ells guardem un record:

Dr. Alegre: molt professional tant en la seva vessant de metge com de director. Era l'estil de director de la època. Un metge de notable prestigi

personal, de confiança de la institució que arribava a la direcció del centre. En aquella època era molt normal que fos molt perllongada l'estada en el càrrec. Permetia projectes a llarg termini, preocupar-se molt més per l'Hospital que no per la pròpia trajectòria on, la direcció del centre, acostumava a ser una fase abans de tornar a fer de metge

Sr. Casanovas: molt seriós però amb una gran cor. Era la persona de confiança de la Caixa de Barcelona, la de la fletxa que mira cap amunt. Aquesta Caixa també va sofrir una fusió i, fins i tot als arxius de la Caixa actual, queden només una Fitxa arxivística del fons de l'Hospital del Sagrat Cor amb 4 arxivadors de documentació i en relació al Sr. Lluís Desvalls, tenim un arxivador amb correspondència (1974-1977). Realment no hi ha molta sort amb la història documental de l'Hospital i cal recórrer a la memòria de les persones.

Sr. Jorge Welsch: el rei dels fulls de càlcul que en aquell moment eren en Lotus. El Dr. Sanchis el va recuperar per a administrador, quan el va conèixer, estant en una feina molt més administrativa.

Dr. Sanchis: home de gran caràcter, però que feia equip

Dr. José Jurado: l'exigència personalitzada, però el seu to paternalista el feia entranyable

Dr. Mateos: la seva joventut va aportar modernitat a la direcció

Dr. Miquel Balcells: un mestre amb majúscules i una educació exquísida

Segueixen les secretàries, al costat de tots ells vam créixer professionalment i vam anar assimilant les noves tecnologies, des de la ja oblidada màquina d'escriure al PC, per exemple. Però res no hagués estat el mateix sense el recolzament que sempre teníem dels caps de servei, dels adjunts, secretàries dels serveis, infermeres, auxiliars, conserges i personal d'administració, sempre disposats a resoldre qualsevol necessitat.

La Caixa havia demanat als directors de servei portar la seva consulta privada a l'Hospital, amb la idea, entre d'altres, que hi hagués presència del caps de servei moltes hores a la setmana. Concretament, per les tardes.

El Dr. Cayetano Alegre Marcet, Director Mèdic i amb el beneplàcit del President del Patronat de la Caixa, Marquès d'Alfarràs, van dotar l'hospital de professionals prestigiosos, ben formats, seleccionant les jefatures per la trajectòria, prestigi professional i curricular. Aquest va ser un important mèrit del Dr. Alegre: crear uns bons equips, que contrasta amb deixar marxar bons professionals com després sovint ha passat.

Entre ells i els seus col·laboradors, a l'Hospital Nou de Viladomat, pels nous passadissos i habitacions es podia trobar grans metges de Barcelona, de prestigi a la ciutat, ben relacionats amb altres companys i hospitals i amb les instàncies acadèmiques. Molt especialment l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i les diferents societats mèdiques de cada especialitat.

Es podia trobar al Dr. Recoder, Badosa, Martín Guerra de Digestiu. El Dr. Ferran Muñoz dels

primers en fer ecografies digestives. El gran clínic, Jesús Sanz de los Mozos que va impulsar l'endoscòpia digestiva. El Dr. Ferran Gomà. Amb autonomia, el servei d'Hepatologia amb els Drs Sanchiz, Caballé, Aragó i Rosa. Posteriorment es varen incorporar a digestiu els Drs. Boada, Joan Garrigó, Elena Benavent.

El servei de pneumologia del Dr. Manresa es va traslladar des de la Clínica de la Mercé, amb el Drs. Anglès, Guerra, López, Pagés, Hernández i les posteriors incorporacions de la Dra. Olga Parra i després de la fusió Juanjo Sopeña i Enric Boada.

Clínics i cirurgians que donaven gran nivell al dia a dia assistencial. A cardiologia, el prestigiós Dr. Pijoan, primer president del col·legi de metges de Barcelona a la fase democràtica. Amb els Drs. Moisés Cadierno, Enric Emeterio, Carles Pons, Josep Maria Soler Masana, Julieta Roure, Masana que passaria a la Barraquer, Feliu Antúnez a càrrec de la implantació de marcapasses amb Mercé Piñol i un jove Javier Ruiz que aviat es decantaria per la Medicina Intensiva i passaria a dirigir la UCI de l'Hospital Central.

El Moisés va posar en marxa el Servei d'Urgències-Uci que aplegava a gran part dels metges joves de l'Hospital.

Prestigioses dues cirurgies amb els Drs Agustí Peypoch, Prat, Camarasa, Salord, Cardona i l'àrea de proctologia amb el Dr. Reñaga y Haissam. A la cirurgia B, Dr. Salleras, Hernández, Gil de Bernabé, Foncillas, Panisello, la Dra. Rosa Antón, Joan Borrás que va passar a l'Hospital de Barcelona. Amb la fusió apareguren el Dr. Basilio, Hernández, Barba de cirurgia.

Cirurgia A

Vascular era un servei important, que es va separar aviat de Cirurgia General. Al front, el Dr. José Jurado, amb els Drs. Miralles, Güell, Antón, Carles Miquel, Llopis, Núria Sanjosé, Xavi Beltrán.

Es cuidava molt la docència i el Dr. Joan Barceló, cap de radiologia, i el Dr. Solé expert amb radiologia digestiva, va impregnar transversalment dels seus coneixements a tots els metges de l'Hospital, a partir dels informes que feia pausadament per les tardes, amb la seva magnífica col·laboradora la Conchita. També amb ell Albert Torner, Ferran Llach entre d'altres.

Pediatría era un molt important servei amb el

cap de servei Dr. Angel Moya, Cap Clinic Dr Carlos Sierra, Adjunts Dr Joan Duch, Dr Felipe Escorihuela, Dr Valentín Rasero, Dr Jose Luis Romero, Dr Josep María Borrás, Dr Jordi Closa, Dr Nader Sayegh. Cirurgia infantil: Dr Manuel Escude, Dr Jacint Dargallo,¹ Dr. Jesús Antonio Broto, Dr Joan Carles Martin, Dra Bragado

Traumatologia ve marcada per la família Palazzi. El Dr. Santos Palazzi figura nacional i internacional en traumatologia, reconegut pels seus avenços i cursos pràctics, amb Professors Europeus. Un gran col·laborador, entregat, amb gran capacitat de treball, Dr. Joaquim Xicoy. Ginecologia, al front de la qual el Dr. Rodríguez Soriano i altres prestigiosos ginecòlegs com el Dr. Joan Solsona, Pepe Luis Capdevila, Castellá, Poncela. El servei disposava del seu propi laboratori de citologia.

El Dr. José María Puigdollers al front del Servei de Medicina Interna, juntament amb el Dr. Eudald Gri han estat dues personalitats molt importants a l'Hospital.

El Professor Dr. Fernando Palomar Petit figura prestigiosa de l'oftalmologia Catalana.

Molt importants també varen ser els laboratoris de bioquímica dirigit pel Dr. Quico Sala, d'Hematologia, Dr. Xavier Vila i Anatomia Patològica, Dr. Sancho Espigulé.

L'any 1975, s'edita L'any 1975, s'edita el primer butlletí informatiu de el Servei de Farmàcia.

Darrer dia del Servei de Medicina Interna del Dr. Puigdollers

INFERMERIA, JUVENTUT I ENTUSIASME

El 1976 va caldre dotar l'Hospital de tot un renovat equip d'infermeria, caracteritzat per la joventut i l'entusiasme.

No exent de compromís, com ho demostren les dues inicials vagues.

Per a recollir fons per la vaga de 1982, va haver-hi dues festes al veí col·legi Pare Manyanet i a la Paloma.

1. Jacint Dargallo, cirurgià pediàtric, dibuixant i amic dels nens. Ann Sagrat Cor 1993; 10: 74-78

Infermeria, joventut i entusiasme

Festa per la vaga

DR. JOSÉ SANCHIS, DR. MIQUEL BALCELLS

L'Aliança va posar al front del Sagrat Cor el Dr. José Sanchis que havia estat a l'Hospital General d'Astúries i La Fe de València.

Va procedir a la jerarquització de l'Hospital, va crear la Junta Facultativa i ha estat una de les persones importants de l'Hospital. La prova és que passat el temps ha deixat molts i molts amics que persisteixen de la seva fase com a gerent.

Va fer tàndem amb el Dr. Miquel Balcells, una altra personalitat amb la seva faceta de Cap de Servei de Neurologia i director de l'Hospital. Sempre diu que ho era a temps partit. La primera part del matí de director i temprés feia de neuròleg.

Varen passar amb extraordinària elegància una llarga vaga, amb joc net i respectant els objectius de cada una de les parts.

1980-1993. DOS HOSPITALS DE L'ALIANÇA A BARCELONA

Després de la compra del Sagrat Cor per part de la Caixa hi havia dos hospitals de l'Aliança a Barcelona que funcionaven amb notable independència. Potser va ser una de les fases més tranquil·la de la història moderna de l'Hospital.

Varen aconseguir-se els MIR de medicina familiar i comunitària i medicina interna i es va consolidar la docència de pregrau. El Dr. Puigdollers va ser anomenat Professor Titular de Patologia General i, en lloc de fer docència a la Facultat de Casanova, va portar la docència al Sagrat Cor, desplaçant també els estudiants.

Una altra realització de Josep Maria Puigdollers va ser la creació dels Annals del Sagrat Cor.

dició que va posar el Dr. Basilio al senyor Jaureguizar per a incorporar-se a la gestió era seguir operant i visitant un dia a la setmana.

La segona reconversió de 1996 va ser més dolorosa, amb la creació de llistes de persones que havien de ser acomiadades. Però no va ser suficient i es va entrar en una incerta dinàmica d'externalitzar serveis, crear societats dintre de l'Hospital, que va intentar potenciar molt el Dr. Fontcuberta, provinent de la Clínica Dexeus i que també va derogar la Junta Facultativa.

Una trajectòria decreixent de l'Aliança en número de socis i perspectives va portar a una intervenció el febrer de 2002, amb l'aparició d'administradors en representació i assenyalats per la Generalitat.

Hi havia diferents alternatives i finalment la signatura del pas a Capio, fons d'inversió suec, de la gestió de l'Hospital Universitari Sagrat Cor i la Clínica del Vallés ubicada a Sabadell, es fa el juny del 2011, un dia abans de l'Assemblea General de l'Aliança.

RECONVERSIONS I INTERVENCIONS

A la primera reconversió de 1993 es va proposar la sortida incentivada dels metges que tenien més de 53 anys. Molts si varen acollir i va resultar una excessiva descapitalització de talent. Com idea peregrina associada es va decidir que Sagrat Cor fos quirúrgic i Hospital Central mèdic, amb anades i vingudes d'ambulàncies.

Amb la fusió el Dr. Jurado va passar a ser Director mèdic institucional i el Dr. Basilio director d'àrea dels dos hospitals de Barcelona, fins el 30-4-1993 en que va arribar-li un cessament. La con-

CAPIO, IDC, GRUPO QUIRÓN

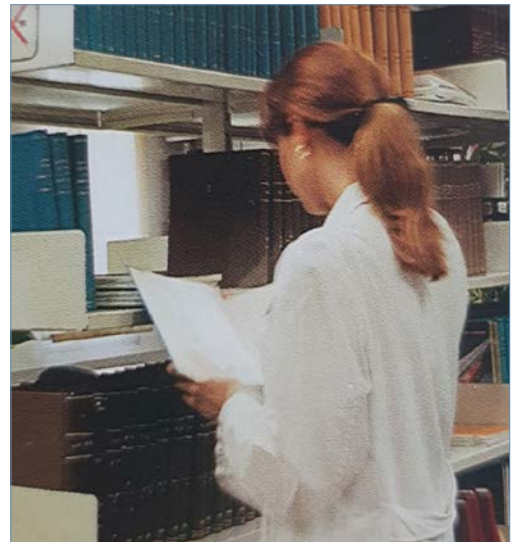
L'any 97, e fons d'inversió britànic CVC Capital Partners compra el grup sanitari IDC. El 2005 la multinacional sueca Capio signa un acord per adquirir el grup sanitari IDC i es converteix en Capio Sanitat. Un any després, però, Capio és controlada per un altre fons de capital risc. Només uns anys més tard, en 2011, el fons CVC recupera el negoci espanyol de Capio. Dos anys més tard, el 2013, es renova la marca i passa a ser IDCsalud.

IDCsalud i el Grup Hospitalari Quirón es van fusionar creant Quirónsalud

ANY	Fets	Direcció General	Gerència	Director mèdic	Direccions
1976	Fets destacables			Dr. Alegre	Direcció d' Infermeria Nuria Cabestany
					Administrador: Sr. Casanovas
					Relacions Humanes Sr Siper
1980	Quinta De Salud La Alianza		Dr. José Sanchis	Dr. Miquel Balcells	Direcció Infermeria Maria Samper
					Relacions Humanes: Luís González Ad
					Administrador Jorge Welsch
1986 (oct.)					Carmen Rodriguez Oct 1986- Nov 1988
1988					Concepció Cabanes (Nov.1988)
1990		Sr. JAUREGUIZAR	Dr. José Jurado Grau		Maria Garcia Oromí
			Hospital Central Dr. BASILIO		Marta Capellà
1991			Dr. José Jurado Grau	Dr. Miquel Balcells	Administradora: Elisabet Veciana
1992		Sr. JAUREGUIZAR	Dr. José Jurado Grau	Dr. Miquel Balcells	Direcció Econòmica: Gonzalo Mateos

ANY	Fets	Direcció General	Gerència	Director mèdic	Direccions
			Hospital Central Dr. SOLEY	Hospital Central Dr. JANE	Director d'àrea Dr Basilio
1993	Primera reconversió. Dos centres	Sr. JAUREGUIZAR	Hospital de Barcelona Gerent Dr. SOLEY	H.B. DR. JANE	Direcció econòmica Assumpció Benito
1992		Sr. JAUREGUIZAR Dr. Jurado Adjunto a Dirección General	Director mèdic d'Àrea de Barcelona Dr. Eduard Basilio		
					Direcció infermeria Pilar López
1994	Fusión (febrero)	DR. VILLALOBOS	DRA. BENITO	DR. JANE	Direcció provisió de serveis
					Dr. ESTEBAN de juliol 94 a agost 96
1995			DR. BELENES (agosto)		Direcció econòmica C. MARIGOT
1996					Direcció Atenció al Client Mercè Ranz
1996	Segona reconversió Hospital únic a Barcelona				
1997		DR. CARRANZA	DR. PUNTI		Relacions humanes Julia De Diago
			DR. BOSCH		
1998			DR. CAUFAPE	DR. SEGURA (abril)	
			DR. FONCUBERTA		
1999					
2000			Dr. FONCUBERTA		Direcció econòmica: Rosa Utor
			(setiembre.)		Direcció d'infermeria i gestió pacients : Lucia Mata
			DR. ANTONI ROCA		DGLS: Juan Carlos Pascual
feb-02	INTERVENCIO per part Direcció econòmica la Generalitat	Administradores públicos	Dr. Oscar SIENES		
may-02			Sr. Camil ESCANEZ		
		Sra. MALUQUER.			
Deembre 2002			Dr. SEGURA		Relacions humanes Toni Nasarre
		Sra- MALUQUER			
2003		Sr. Id		Dra. VERNET(abril)	
		(Nov. Sr. Salvador Soler			
		CARSA			
2004		Dr. SPAGNOLO (julio)		Dra. VERNET	Direcció econòmica: Rosa Utor
		Sr. SOLER			Direcció d'infermeria i gestió pacients: Lucia Mata
		CARSA			DGL: Juan C. Pascual
2005				Dra. VERNET	Direcció gestió pacients: Isabel Ferré (abril 2004)
				Hasta 16/5/05	Direcció d'infermeria: Lucia Mata
2006	CARSA			Dr. JAUME CARBO	Direcció d'infermeria: Lucia Mata
	Al desembre s'aixeca la intervenció				Direcció econòmica Antoni Cot
					Direcció Atenció al Client Isabel Ferre
					Relacions humanes Sra. Rosa Vilà

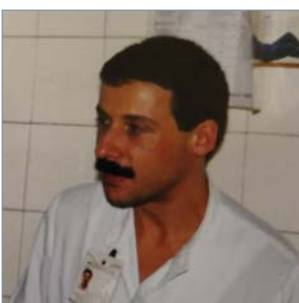
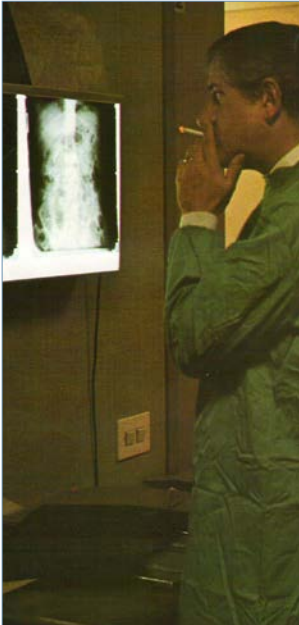
ANY	Fets	Direcció General	Gerència	Director mèdic	Direccions
					Direcció gestió pacients Dra. Marta Elorduy
2007 (gener)	CARSA	Dr. Tarrats	Sr. Josep LANZO hasta 5/6/08		Direcció d'infermeria Lucia Mata
					Direcció econòmica Antoni Cot
					Direcció Recursos Humans Sra. Rosa Vilà
					Direcció gestió pacients Marta Elorduy (fins 2009)
					Mant.obras. Sr. Jordi Gonzalez
					Direcció Relacions Humanes Fernando Perez
2008	SAGRAT COR SL	Dr. Montserrat (Clínicas Catalunya)		Dr. CARBO hasta 5/6/08	Direcció d'infermeria Lucia Mata
2008			Dr. Lluís MIR	Dra. Fernanda ROIG	
2009		Sr. Rafael Barba		Dir. Asistencial	Direcció d'infermeria Lucia Mata
2010					Direcció d'infermeria Carmen Llauredó
2011	IDC -Capio	Dr. Xavier Mate	Iñaki Garcia	Dra. Angels Martos	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2014		Dr. Xavier Mate	Roman Oleart	Dra. Cristina Carod	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2015	QuironSalud	Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dra Noemí Pou	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2016		Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dra Noemí Pou	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2017		Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dr. Francesc Fernández Monrás	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2018		Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dr. Francesc Fernández Monrás	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2019		Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dr. Francesc Fernnández Monrás	Direcció d'infermeria Anna Cruz
2020		Dr. Xavier Mate	Anna Cruz	Dr. Raúl Muñiz	Direcció d'infermeria Veronica Cordero

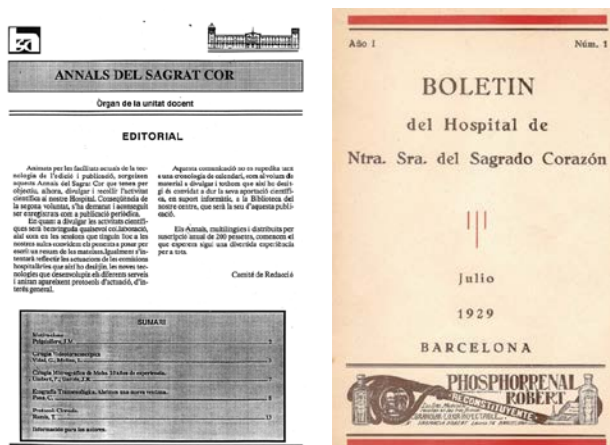

Annals del Sagrat Cor

Consell Editorial

Lo primer que debem confesar es que, a pesar de que el subtítol de la revista incorpora la menció "fundats el 1993", lo cert és que el número "0" de nostra publicació correspon a 1992, com podés ver en el facsímil de la portada que adjuntam.

Obligat, una vegada més, recordar la sessió hospitalaria en la biblioteca del Hospital, on el imaginatiu i desbordant Dr. Josep Maria Puigdollers anunciava al cos facultatiu la creació de esta revista. Con el comentari, en voz baja, no exento de sentit comú de algun recordat colega, "verem lo que dura".

Además hem comptat amb el exemple precursor del Boletín del Hospital de Nuestra Señora del Sagrado Corazón de Jesús (1929-1931) e infinidad de col·laboradors.

Nuestra publicación es, por definición, endógena y si todos participamos, sale adelante y así lo ha hecho. En la lista de agradecimientos especiales, cabe mencionar todos los profesores asociados de la UB, que siempre han respondido a la hora de facilitarnos material y "reclutar" colaboradores. También el personal de enfermería, que no sólo nos ha aportado trabajos, sino un volumen de lectores / críticos muy apreciado. Y a todos los que nos leéis, Hojead, participando como os parezca adecuada, que es la esencia.

En este momento estamos a las puertas de convertirse en una publicación online más eficiente, mediante la implementación del sistema OJS (Open Journal System), un proyecto que en cuanto tengamos listo os presentaremos

2017. 25 anys de residents

El 12 de maig de 2017 l'Hospital es va vestir de festa per celebrar els 25 anys de Residents de Medicina Interna i Medicina Familiar i Comunitària. Però també es va voler celebrar la tradició de la docència que arranca dels anys fundacionals de Dorothea Chopitea i el Dr. Cardenal.

Va ser reconfortant que les imatges d'aquestes dues importants persones per la societat, i molt especialment l'Hospital, presidissin l'acte, a cada un dels cantons dels ponents.

Com va dir el Dr. Laure Molins en la seva presentació, la docència està en l'ADN de l'Hospital Universitari del Sagrat Cor. I ho varen ratificar les nostres institucions. "La docència una obligació i un honor", Dra. Noemí Pous, directora de l'Hospital. "L'honestetat dels professionals", garantida per president de la Junta Facultativa, Dr. Josep Maria Catalán.

Ens uns moments complexos i contravertits és tranquil·litzador el compromís del cos facultatiu amb la seva tasca i la responsabilitat en vers el pacient. Ratificat per la presència de la Dra. Ana Lozano, presidenta del Comitè d'Ètica que té en els principis de l'equitat i la bona pràctica alguns dels més importants valors.

El seguit d'intervencions varen seguir desgranant el compromís amb la professió i en la docència amb les veus de la Directora de docència, Dra. Núria Parra, el representant de l'Associació de Professionals i Metges Titolats superiors, Dr. Antonio Gutiérrez i el Dr. Miquel Balcells, director de l'Hospital fa 25 anys. El Dr. Javier Ruiz ens va parlar de l'experiència formativa amb les universitats sudamericanes, la prestigiosa Universitat de Buenos Aires entre altres, amb la presència

d'estudiant des de 2002 que tant ha enriqueit el nostre Hospital.

María José Sánchez editora d'Annals del Sagrat Cor, va recordar com la nostra publicació, té pràcticament la mateixa edat que la formació de residents, amb el seu compromís de promocionar la docència i facilitar la publicació científica.

El també ex-director, Dr. Jaume Carbó, des de la seva residència actual a Mallorca va traduir la preocupació per la docència en els diferents períodes i, especialment, en el que li va tocar dirigir. I varem rebre una entranyable adhesió des de Sarajevo del Dr. Xavier Bosch, expert en Salut Internacional, i amb una estada a l'Hospital Central de l'Aliança, d'acord amb el conveni de Medicus Mund.

Afectuós record de Walte Córtez, actualment servint a la salut en la seva Bolívia natal, de la Dra. Helena Collgrós, dermatòloga formada al Servei de Dermatologia del Sagrat Cor, actualment en el Melanoma Sydney Center. I de la Dra. Sophie Julien, estudiant de l'Hospital, pediatra a Butan, que ens explica una mica la seva feina en aquell país.

El Dr. Josep Castelltort, antic membre de les escoles humanistes de medicina del Dr. Pedro Pons i del Dr. Josep Maria Puigdollers ens va transmetre la seva confiança que aquest gust i vocació pel caire humà de la nostra professió segueix passant-se de mestres a deixebles, que a la vegada esdevindran mestres.

La docència mèdica està en bones mans. Com ens han mostrat més joves generacions. El Dr. Cèsar Morcillo, internista format al Sagrat Cor, Cap de Servei de l'Hospital Cima de Barcelona, va moderar la segona part a la vegada que ens va explicar les avantatges que aporta que els col·legues siguin també amics i que els amics siguin col·legues.

El Dr. Xavier Bayona, endinçat amb la gestió clínica en Atenció Primària, ens va emocionar explicant-nos els primer dies de la primera promoció de Metges de Medicina Familiar i Comunitària. Li va correspondre la Dra. Carme Vericat, de la primera promoció d'internistes formats al Sagrat Cor.

La Dra. Salas ens va parlar de les dificultats i la tenacitat per a la tutoria dels residents en el seu cas de Medicina Interna. De la preocupació d'una acurada preparació i que tinguin models adients.

Va ser confirmada la seva dedicació en les paraules emotives del Dr. Antonio Cárdenas, del Servei de Medicina Interna i anteriorment resident de l'especialitat. I de la Dra. Cristina Saval que va manifestar l'agraïment per la tasca dels docents i particularment de la Dra. Rosario Salas a la vegada que en deia que quan torna al servei després d'una rotació sent que torna a casa.

La Dra. Mercé López Grau va apuntar com la bona pràctica mèdica té també evidència científica en una comunicació cotundent i poètica.

I varen cloure l'acte les paraules de la Dra. Cati Fornós, docent de llarg reconegut, tutora de pregraduats en el seu darrer any del grau, el més pur estil madur i desenvolupador dels tutors d'Oxford i Cambridge.

La darrera intervenció del Dr. Eduardo Irache ens va portar el món màgic dels sentiments, dels silencis i de les paraules, tot encarrilar a formar i guarir, a educar per a curar.

El 12 de maig, per a satisfacció de la societat i de l'Hospital va ser un acte de ratificació de l'Hospital del Sagrat Cor, de les seves institucions, dels seus professionals en la qualitat de la docència i la bona pràctica clínica.

La docència mèdica està en bones mans.

La necessitat d'aprendre

Dr. Enric Gil de Bernabé

Cirurgia. Ex Cap d'Estudis

La història de la vocació docent del nostre hospital ve de molt lluny, des de la seva fundació com entitat l'any 1879 i amb edifici propi l'any 1883. Transcripció a continuació com a il·lustració d'aquesta afirmació un escrit del Dr. Castellà que apareix al llibre del Patronat del Hospital del Sagrat Cor a l'any 1939, fent referència a la manera d'ensenyar del Dr. Cardenal, gran cirurgià que havia estat director de l'hospital:

"Y era de ver, como los martes y viernes de cada semana, se apretujaban en la sala de operaciones del hospital, multitud de médicos y cirujanos que asistían a sus lecciones de operatoria quirúrgica; lecciones que no las daba en tono académico y sentando cátedra, sino con el bisturí en

la mano, disecando las regiones plano por plano y con tal perfección, que parecíamos asistir a una lección de disección anatómica"

Fins no fa gaires anys, la docència es feia, al nostre centre i arreu, d'una manera semblant a la descrita del Dr. Cardenal, és a dir, estant els alumnes al costat dels especialistes o mestres que transmetien el seu saber, après a la vegada dels seus mestres, a tots els que volguessin posar-se al seu costat. Tinc que recordar aquí al que va ser el meu mestre i el de tants d'altres cirurgians, el Dr. Víctor Salleras, que no fa gaire ens va deixar, i que va saber transmetre els seus coneixements amb honestat i elegància, coneixements que havia adquirit al costat del Dr. Puig-Sureda.

És evident que aquesta manera de fer avui en dia no funcionaria. Abans, cada mestre tenia la seva manera de fer les coses que preservava amb molta cura. Avui, amb el gran desenvolupament de les tècniques d'intercanvi de coneixements, podríem dir que la medicina també s'ha globalitzat a l'hora que el creixement dels coneixements evoluciona a un ritme vertiginós. Es requereix una professionalització de l'ensenyament, i una optimització dels recursos que garanteixin la qualitat de l'aprenentatge sense deixar llacunes de coneixement. Aquesta nova manera de fer (encara que ja te més de 20 anys de rodament) és, amb les seves coses bones i els seus defectes, el que coneixem per l'ensenyament MIR.

Creiem fermament que perquè el nostre Hospital assoleixi un alt nivell assistencial, i que aquest sigui de qualitat, és imprescindible que paral·lelament es desenvolupi la docència al ma-

teix nivell, i en aquesta tasca és en la que estem. Intentem potenciar al màxim les possibilitats docents de la nostra institució.

La docència és un esforç conjunt, del cos facultatiu, dels estudiants, de la direcció, de la comissió de docència Un esforç conjunt que es sustenta en la tradició docent del HUSC. No és imaginable avui dia el HUSC sense docència; fonamentalment perquè la docència és inherent als metges que constitueixen el cos facultatiu de l'hospital.

Un repte és com adaptar la docència a la realitat i al context social actuals, com fer-la compatible amb la raó de l'ésser fonamental del HUSC -el malalt-, com adaptar-la a l'escassetat de recursos, i, sobretot, com distingir entre "el que hauria de ser "(fàcil)," el que podria ser "(difícil), i" el que realment pot ser "(molt difícil): oferir la millor docència possible en benefici de la comunitat. En això estem

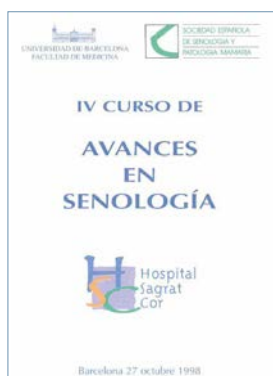
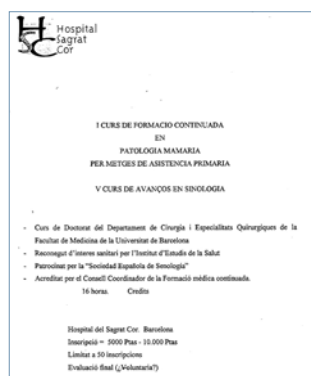
Més de 20 anys d'unitat de patologia mamària a l'HUSC. I seguim

Santiago Barba

Al llarg de la història de l'Hospital del Sagrat Cor, i de la història dels hospitals predecessors que el defineixen com ara és el nostre, les pacients afectes de lesions mamàries (benignes o malignes) o les que s'aproparen per a revisions preventives, han estat tractades amb el màxim interès i la millor atenció des de les diferents consultes ja siguin les de Ginecologia, Cirurgia General, Cirurgia Plàstica, Oncologia o les antigues consultes de Patologia Mamària, dels diferents hospitals.

El Dr. Basilio, Cap de Servei de Cirurgia General i Digestiva de l'Hospital Central i també Director Gerent dels dos hospitals de l'Aliança en aquell moment, havia liderat l'atenció en patologia mamària a l'Hospital Central juntament amb els Drs. Antonio Segade, Lluís Puigdomènch, Fernando Boufard i la Dra. Mª Àngels Blasco, creant una consulta específica de "Patologia Mamària". Per altra banda a l'Hospital del Sagrat Cor aquesta atenció estava assumida des del Servei de Ginecologia i Obstetrícia liderant-la el Dr. José Antonio Rodríguez Soriano des de la seva incorporació a l'hospital (per oposició) el 1964, va simultaniejar l'activitat amb la seva plaça a la càtedra d'Anatomia Patològica a l'Hospital Clínic, pioner també en patologia mamària a adquirir el primer mamògraf a Barcelona (1971) que s'ubicà al Servei de Ginecologia essent els professionals del mateix servei els que feien les mamografies i també els primers estudis anatomopatològics, els seus col·laboradors més propers en aquesta tasca van ser el Dr. Agustí Castella, el Dr. Antonio Ponce-la, el Dr. Joan Solsona i el Dr. Antonio Rodríguez Rigau. L'Hospital. La unitat neix amb el compromís d'assumir tots els pacients amb patologia mamària que s'atenen a l'HUSC seguint el protocol diagnòstic i terapèutic elaborat per la Unitat.

Dissenyada com a unitat funcional interdisciplinària es compon de membres del Servei de Ginecologia i del Servei de Cirurgia General i Digestiva que atenen les consultes de "Patologia Mamària" i de membres dels serveis d'Anatomia Patològica, Cirurgia Plàstica, Medicina Nuclear, Oncologia Mèdica, Oncologia Radioteràpica (H. Plató), Radiodiagnòstic, Rehabilitació i Psiquiatria. Té assignada 1 infermera específica per la Unitat.

El 1993 amb la unificació dels equips mèdics de l'Hospital Central de l'Aliança i de l'Hospital del Sagrat Cor la progressiva ubicació de tota l'activitat hospitalària i de consultes de pacients aguts en l'Hospital del Sagrat Cor (després Hospital Universitari Sagrat Cor), el Dr. Eduardo Basilio i Bonet va posar en marxa la Unitat de Patologia Mamària de l'HUSC.

La direcció i gestió de la Unitat és independent dels serveis de Ginecologia i Obstetrícia i de Cirurgia General i Digestiva i encarregada al Cap de la Unitat de Patologia Mamària, inicialment assumida pel Dr. Basilio, amb posterioritat l'han rellevat el Dr. Antonio Segade i en l'actualitat el Dr. Santi Barba.

Durant aquests més de 20 anys, les consultes específiques de "Patologia Mamària" han estat ateses pels Drs. Eduardo Basilio, Antonio Segade, Santi Urgell, Pere Salord, Ignasi Valls, Santi Barba i la Dra. Rosa Anton, amb formació i dedicació específica a aquest camp de la medicina i tots en possessió del títol de "Máster en Senología y Patología Mamaria" per la Universitat de Barcelona. I la caramés amable i propera, sempre atenta a l'acompanyament i a respondre a totes les necessitats de les pacients ha estat la de les Sres. Marquina Mateos, Fina Bravo i Maite Claramonte i infermeres amb dedicació preferent a la unitat.

Des de la Unitat de Patologia Mamària del HUSC s'han organitzat sessions formatives per a dones en el format de "Curs d'autoexploració mamària", s'han organitzat "Symposium Avances en Senología" en 5 edicions, la "IV Reunión del Capítulo Espanyol de la Sociedad del Mediterraneo Latino" a la seu de l'HUSC, "Curs de formació continuada en Patologia Mamària per a Metges d'Assistència Primària" i l'organització del "I Congrés Català de Senología i Patologia Mamària" el 2002 que es va celebrar a la Casa de la Convalescència de la UAB. Tota aquesta activitat en estret col·laboració amb la Sociedad Española de Senología y Patología Mamaria de la que van ser impulsors i socis fundadors el Dr. Basilio, Dr. Segade i Dr. Puigdomenech.

Durant aquest període, s'ha consolidat el tractament conservador com a primera opció en el càncer de mama en estadis inicials, la introducció precoç de la tècnica de gangliectomia des del 1997 amb l'objectiu d'evitar limfadenectomies innecessàries amb seqüeles greus, la introducció de la RMN mamària per la millor definició de la malaltia neoplàsica, la implementació progressiva de les diferents formes de biòpsies percutànies que han eliminat les cirurgies diagnòstiques, la categorització i seguiment del "risc de càncer de mama", la reconstrucció mamària diferida o simultània en col·laboració amb el Servei de Cirurgia Plàstica així com les tècniques oncològiques per poder assolir major nombre de tractaments conservadors, la indicació de cada situació, la implementació dels nous fàrmacs pels anomenats "tractaments diana", la indicació de tractaments sistèmics neoadjuvants amb la doble intenció de millorar el pronòstic i l'estudi genètic en pacients amb alta associació de càncer familiar, la indicació de l'ús de plataformes genòmiques per la millor estratificació, diagnòstic molecular i pronòstic del càncer i poder aplicar el tractament individualitzat a cada situació, la implementació dels nous fàrmacs pels anomenats "tractaments diana", la indicació de tractaments sistèmics neoadjuvants amb la doble intenció de millorar el pronòstic de la malaltia i assolir major nombre de tractaments conservadors. Mantenim

col·laboració amb la Universitat de Barcelona, participant com a docents a les sessions teòriques i rebent alumnes en pràctiques del "Máster de Patologia Mamaria y Senología".

Hem iniciat col·laboració amb Universitat Autònoma de Barcelona amb la participació amb aportació de pacients a l'estudi "Cáncer de mama y dieta" dirigit pel Professor Eduard Escrich, Director del "Grupo multidisciplinar para el estudio del cáncer de mama".

Tot aquest treball al llarg d'aquests més de 20 anys, s'ha pogut dur a terme per la formació continuada dels professionals amb l'assistència a cursos i congressos de l'especialitat i sobretot pel treball cooperatiu i interdisciplinari amb els membres dels altres serveis que componen la unitat funcional, de forma més concreta a la sessió Diagnòstica de Patologia Mamària (dilluns) i a la sessió del Comitè de Tumors (dimecres) on es consensuen els tractaments, essent aquesta relació professional l'actiu més valuós de la unitat.

Hem viscut diferents realitats organitzatives/administratives de l'hospital, adaptant-nos per tal de poder garantir la qualitat assistencial que demanden les nostres pacients i perseverant en el model cooperatiu de treball, ara en aquests moments de nous canvis SEGUIM amb la voluntat de continuar sent el referent de qualitat per a les pacients amb patologia mamària i pels professionals de l'HUSC.

L'hospital ha d'estar agraït al nombrós grup de professionals dels molts serveis que integren la unitat funcional, que al llarg de tots aquests anys han donat assistència de qualitat a les nostres pacients.

El comité multidisciplinar de tumores

Margarita Centelles

«No es un trabajo arduo, es una suerte para mí poder asistir al Comité cada miércoles, lo que yo voy aprendiendo de mis compañeros cada semana es impagable.»

Iniciamos el Comité de Tumores en 1995, en un principio nos reuníamos los servicios de Anatomía Patológica, Cirugía General, Patología Mamaria, Cirugía Torácica, Ginecología, Radiología y Oncología. Era una reunión de amigos en la que compartíamos nuestras dudas e inquietudes, nos poníamos de acuerdo o no, tras intensas discusiones, tal como seguimos haciendo en la actualidad.

Es un comité multidisciplinar que ha evolucionado y, aún de hoy, está constituido de manera regular por los servicios de Anatomía Patológica, Radioterapia, Cirugía General, Patología Mamaria, Ginecología, Urología, Cirugía Torácica, Radiología, Medicina Nuclear, Digestivo, Psico-oncología, Enfermería y Oncología Médica. Son frecuentes también la asistencia de Maxilofacial, Otorrinola

ringología, Hematología, Dermatología y Cirugía Plástica. Recientemente se ha incorporado un representante de Medicina Interna.

Además de los miembros fijos, el Comité está abierto a todos los facultativos del Hospital para asistencia voluntaria o para presentar casos clínicos que requieran el soporte del Comité de Tumores.

El Comité de Tumores se reúne con una frecuencia semanal durante todo el año. Prácticamente es un Comité de carácter asistencial.

Otra de las funciones del Comité de Tumores es velar por la revisión periódica de los protocolos oncológicos asistenciales del Hospital del

Sagrat Cor, y su adaptación a las nuevas tecnologías, en base principalmente a las recomendaciones

de las Guías nacionales e internacionales. Históricamente en este Hospital, el jefe de Servicio de Oncología es a su vez Presidente del Comité de Tumores. Dado que no existe la figura de gestor de casos clínicos, el trabajo lo efectúa el Dr. Antonio Gutiérrez que recibe, reúne y distribuye a todos los miembros, las notas para presentar casos al Comité y la Dra. Centelles escribe las actas y cuelga en la historia de cada paciente un formulario específico del Comité de Tumores con la decisión adoptada.

45 años en el Hospital Sagrat Cor

Dr. Pablo Umbert Millet

La vida es fugaz y en los primeros años vas cubriendo diferentes etapas hasta que llegas al lugar que has deseado realizar tu vida profesional. Es en Barcelona, donde nací y me eduqué, en una familia numerosa de 16 hermanos, teniendo la dicha de seguir la tradición dermatológica de mi abuelo Pablo, mi padre Enrique y mi hermano Ignacio. A los 34 años, tras haber dedicado 10 años a mi formación, tuve la oportunidad a mi regreso de Estados Unidos, en el año 1974, de obtener la plaza de jefe de Servicio de nuestro hospital.

Coincidiendo con la apertura del nuevo hospital que era la estrella en instalaciones hospitalarias, sumándose la Policlínica, renovada años antes. Una ilusión conjunta de todo el equipo médico hospitalario y personal, con una organización de sesiones centralizadas de Jefes de servicio mensuales, nos proporcionó una fuerza innovadora dirigida por Jefes de Servicio que podían tomar iniciativas, difíciles en el sector público y más entonces. El hospital estaba dirigido por el Dr. Cayetano Alegre y el apoyo financiero de la Caixa y de los jefes de servicio de prestigio: Dr. Santos Pallazzi en Traumatología, Dr. Puigdollers en Medicina Interna, el Dr. Agustí y Dr. Víctor Salleras en Cirugía General, el Dr. Cayetano Alegre en Reumatología, Dr. Rodríguez Soriano en Ginecología, Dr. Jurado en Vascular, Dr. Sans Sabrafen en Hematología, Dr. Pijoan en Cardiología, en Neurología el Dr. Balcells...

La ilusión y las ganas de arrancar un servicio donde poder desarrollar las iniciativas que habían germinado durante mis años en formación me decidieron. Con mi familia nos instalamos a pocos metros del hospital, iniciando jornadas asistenciales de 8 de la mañana hasta las 8 de la noche.

En el Sagrat Cor implanté lo asimilado durante mi formación dermatológica: residente en el Hospital Clínico, 4 años en el Hospital Saint Louis de Paris y 20 meses en la Clínica Mayo. Sin duda mis maestros me marcaron con sus diferencias

culturales, sociales y de metodología en la enseñanza: mi genética dermatológica provenía de mi abuelo, el Dr. Pablo Corderas de la escuela francesa y alemana, y de mi padre, Dr. Enrique Umbert, dermatólogo práctico, humano, optimista y enérgico, que levantó a su familia en un ambiente de amor, disciplina y religiosidad; el Prof. Piñol Aguadé, catedrático de la Universidad de Barcelona, autodidacta, reconocido internacionalmente por su capacidad y prestigio científico; el Prof. JM Mascaró Ballester, estrella joven de la dermatología francesa y catalana que me abrió las puertas del Servicio del Prof. B. Duperrat en el H. Saint Louis de Paris, humanista y dermatopatólogo de prestigio mundial. En mi segundo año me responsabilizó en lectura de biopsias y firmas informes y, como Jefe Clínico, el tercer y cuarto año, tuve el privilegio de inaugurar y dirigir el laboratorio de inmunopatología.

Aquel París de 1970 a 1974, era el sueño de un joven con ganas de conocer mundo, y me enamoré de París junto con mi hermosa y querida esposa Ida. El nacimiento de nuestro hijo Kike fue el regalo más grande que nos podía dar la vida.

En la Fundación Rothschild, conocí al Dr. Charle Grupper director del Servicio de Dermatología, revolucionario dermatólogo que rompía todos los esquemas franceses por su fuerte influencia americana. Las sesiones de los jueves en el hospital Rothschild eran diferentes a las del Hospital Saint Louis donde el patrón dogmatizaba y no había discusiones. Las discusiones eran vivas, con disparidades diagnósticas muy recientes que resaltaban por su pragmatismo y lucidez; se trataba de una dermatología directa, viva, bien estructurada: casos clínicos, correlaciones clínico-patológicas con informaciones bibliográficas actualizadas, sesiones multidisciplinarias con investigadores de ciencias básicas -Dr. Pruneiras, Dr. Cesarini- que resultaban eficaces e inmediatas. Se crearon nuevas unidades como la unidad de psoriasis, puvaterapia, cosmética, cirugía y tratamientos novedosos.

Aquello me abrió los ojos de cómo debía de actuar en el futuro y conseguí becas para ir a Estados Unidos. Allí estuve en la Meca de la dermatología, con el Dr. R.K. Winkelmann de la Clínica Mayo, reconocido como una de las figuras de nuestra especialidad. Allí nació mi segundo hijo, Alex. La Clínica Mayo fue decisiva en mi formación por su metodología de trabajo anglosajón-germánica, que me han marcado posteriormente por su excelencia, su organización y formación continuada de staff y residentes.

El Sagrat Cor me abrió las puertas al estar vacante el Servicio de Dermatología, consistente en dos despachos y una recepción. Vi que tenía muchas posibilidades y la Dirección del hospital me permitió las iniciativas para emular un servicio similar a la fundación Rothschild.

Cursos de Dermatopatología

Las dificultades las fui superando, cosa que hoy sería imposible, pues las instituciones son rígidas y prima el interés hospitalario, minimizando a un soñador que pueda crear desigualdades, en un hospital jerarquizado por profesionales en gerencia. No pedí ayudas económicas, las autofinanciaba con los recursos mínimos procedentes de las consultas con tarifas sociales y las inscripciones de los cursos que regularmente realizábamos.

El departamento creció exponencialmente, con incorporación de dermatólogos que aglutinaba atrayéndolos con sesiones clínicas y docencia. Con mis aportaciones personales gracias a mi consulta privada pude superar todas las dificultades que se me presentaban. Conseguimos un departamento nuevo, la biblioteca de dermatología en un piso colindante con habitación para residentes extranjeros (por aquél entonces en el hospital no existía biblioteca central), el laboratorio de dermatopatología en un sótano del mismo edificio; ello supuso problemas con mi amigo patólogo Dr. Sancho pero tenía el apoyo de la institución. Creamos la Asociación Dermatológica Pablo Umbert, registrada y actualmente vigente que colabora en cursos, publicaciones, etc.

Fue igualmente decisivo el Prof. JM Mascaró, catedrático Dermatología, al responsabilizarse de algunos de los requisitos para ser Unidad Docente. Una gratitud y un cariño por José María Mascaró que no tengo términos para expresarlo.

Los primeros años, los residentes eran financiados por la Asociación Dermatológica; a partir de entonces se ha formado la Escuela de Dermatología del Hospital Sagrat Cor con residentes, y dermatólogos extranjeros en estadias de 1 a 2 años.

Durante estos 45 años el Servicio se ha dado a conocer por los cursos internacionales de dermatopatología, cirugía dermatológica, patología de la mucosa, cosmética, formulaciones magistrales, protocolos para médicos generales.

Fuimos el primer centro Nacional en instaurar la Cirugía Micrográfica de Mohs (6102 mil intervenciones hospitalarias y privadas a fecha de 2016); pioneros en introducir la unidad de puva-terapia en España, junto al Hospital de Sant Pau por el Profesor JM de Moragas, gracias a cuyos consejos fundamos el Grupo Español de Dermatopatología, organizando en nuestro hospital los 2 primeros cursos y siendo nombrado Secretario organizador durante dos términos.

Actualmente nuestro Hospital está a la altura de calidad en todas las especialidades, en su mayoría con sus correspondientes residentes. Sin duda el ingrediente decisivo de éxito de nuestra institución ha sido la incorporación de los MIR, junto con la buena gestión de los actuales dirigentes, profesionales de la gestión hospitalaria.

Actualmente, soy un afortunado por disponer de mi despacho, biblioteca, personal de la asociación, Sra. Olga Paijà y la administrativa del departamento, Sra. Mercè Bonet, que se iniciaron hace unas décadas en el servicio y son pilares de la organización del mismo; participo, como Profesor emérito, en la enseñanza de los residentes, y comparto las mejores sesiones clínicas, que superan a las de antaño.

Hoy el servicio de dermatología está dirigido por mis admiradas y apreciadas discípulas, Dra. Monserrat Salleras y la Dra. Maribel Iglesias y un equipo de colaboradores dermatólogos-as y personal provenientes de nuestra escuela. La calidad y el organigrama es muy similar al que aprendí en la Fundación Rothschild y la Clínica Mayo con sesiones, los jueves, bien programadas: conferencia semanal de un residente, bibliográfica de todo el equipo, sesión oncológica. Además, de la reciente incorporación de la Dra. MT Fernández Figueras, prestigiosa dermatopatóloga nos permite realizar

correlaciones clínicopatológicas excelentes fuente de numerosas publicaciones internacionales.

Mis mensajes a los que nos siguen:

1. Ilusión y ambición en el trabajo, que crezcáis individualmente y corporativamente haciéndose respetar como profesionales y no dejarse diluir por la tendencias de los hospitales de hoy, que desdibujan al médico y hacen el marketing para los accionistas propietarios y minimizan los salarios de los profesionales
2. Permanecer en contacto con el Hospital Universitario y con los residentes, fuente de información y estímulo mutuo: El arte de enseñar y aprender
3. Tener un espacio para ejercer la medicina privada, creando una relación médico-enfermo. Debéis de evitar que os eliminen del campo de vuestro trabajo por imperativos edad, políticos o económicos
4. Agradecer a la institución por darnos las estructuras para podernos realizar
5. La medicina es única, nos permite en tratar las enfermedades y acercarte al corazón de los pacientes. Alarga tu vida profesional y os hará felices
6. Levántate por la mañana con ilusión tenéis adelante un gran día llena de satisfacciones si las sabes detectar
7. El éxito en nuestra profesión te obliga a tener una vida serena, ordenada, que puedas gestionar para ser fructífera y transmitir a tus residentes, colaboradores y compañeros de trabajo.
8. Tu familia te agradecerá este estado de ánimo que te será prospero como ha sido para mí en esta vida hasta la actualidad

Los años pasan como el viento y rodéate de todos los valores que nos ofrece nuestra profesión que es música celestial

Resumen de las actividades realizadas durante mis responsabilidades como jefe Servicio y Profesor Emérito

- Actividad Docente: formación y titulación de 50 dermatólogos y dermatólogas; formación de 38 médicos asistentes y extranjeros (Cirugía de Mohs); dirección y codirección de 8 tesis doctorales.
- Trabajos publicados, Revistas Nacionales e internacionales, libros y capítulos de libros: 603
- Comunicaciones y ponencias: 275
- Cursos organizados por el Servicio: Cirugía dermatológica: 1982, 83, 85 y 1995; Dermatopatología: 1982, 84, 86, 90, 94, 96, 99, 2002; Congreso Nacional Dermatología: 1986; Protocolos para médicos generales: 1985, 1987, 1989 a 1995, 1998, 2001, 2003, 2013; Curso internacional de cosmética dermatológica, 1986; Simposio Internacional de Actualizaciones en Alopecia, 1988; Simposio Internacional de Patología de las mucosas, 1993; Dirección de la Campaña Nacional de Prevención del Melanoma, 1996; Spanish-German dermatological

friendship Meeting, 2000; Jornada de Psoriasis Terapias clásicas y biológicas- 30 Aniversario de la Unidad de psoriasis HSC, 2006; Cursos de Formación magistral en Dermatología 1995,1997, 2000, 2004, 2006, 2013 a 2016, 2020, 2021.

- Biopsia con dictámenes histopatológicos firmados y guardados, con sus parafinas y laminillas: 148,849 (2017)

ESCUELA HOSPITAL SAGRAT COR

Dr. Rodolfo TOVAR FAJA
 Dr. Ramón TORNE ESCASANY
 Dr. Alejandro CAMPS FRESNEDA
 Dr. Emilio VILLODRES RAMOS
 Dr. Rayab YAFARI ISMAIL
 Dr. Enrique ROVIRA CARBONELL
 Dr. José Luis ALOS RIBERA
 Dr. Francisco LOPEZ GIL
 Dra. Margarita ROURA ROCH
 Dra. Lidia CREUS VILA
 Dr. Manuel SANCHEZ REGAÑA
 Dra. Montse SALLERAS REDONNET
 Dr. Jordi SERRA LLOBET
 Dr. J.R. GARCES GATNAU
 Dr. Jaime NASARRE
 Dra. Imma CORONAS
 Dra. Amparo RODRÍGUEZ
 Dr. Javier FORTEZA MUÑOZ
 Dra. Maribel IGLESIAS SANCHEZ
 Dr. Robert OLIETE PRADAS
 Dra. Rosa OJEDA CUCHILLERO
 Dr. Jaume MASSANA GIL
 Dr. Daniel Antonio BRUALLA PALAZÓN
 Dra. Gemma MARTÍN EZQUERRA
 Dr. Enrique HERRERA ACOSTA
 Dra. Isabel VIDAL OLMO
 Dra. Loida GALVANY ROSELL
 Dra. Gemma MÁRQUEZ BALBAS
 Dra. Elisabet DILMÉ CARRERAS
 Dr. Joaquín SOLA ORTIGOSA
 Dr. Cristian Ignacio FISCHER LEVANCINI
 Dr. Vicente EXPÓSITO SERRANO
 Dra. Helena COLLGROS TOTOSAUS
 Dra. M José ALDUNCE SOTO
 Dra. Nuria LAMAS DOMENECH
 Dra. Gemma MELÉ NINOT
 Dra. Marta OLIVÉ HERAS
 Dra. Mónica QUINTANA CODINA
 Dra. Andrea Alejandra CATALÁN GRIFFITHS
 Dra. Ana IGLESIAS PLAZA
 Dra. Cristina PARET SANZ
 Dra. Anna Isabel LÁZARO SIMÓ
 Dra. Elisabet AMORES MARTIN
 Dra. Marina CORRAL FORTEZA
 Dr. Jorge ARANDES MARCOCCI
 Dra. Núria SETÓ TORRENT
 Dr. Luís NOVOA LAMAZARES
 Dr. Arcadi ALTEMIR VIDAL
 DR. Dídac Marin
 Dra. Lucía Armilla
 DRa.Cristina Barrabe
 Dr. Víctor Garcia

Molta cirurgia ortopèdica i traumatològica, aquests 45 anys

Josep-Maria Catalán Borràs

Els edificis actuals de l'Hospital del Sagrat Cor es van construir als primers anys setanta del segle passat, substituïnt als pavellons originals del 1883 [1]. Quan l'actual hospital es va inaugurar al 1976, ja feia trenta anys que el Dr. Angel-Santos Palazzi Duarte comandava el Servei de Cirurgia Ortopèdica.

Els quiròfans del nou bloc quirúrgic van ser amenitzats amb el llavors famós "*fil musical*", conjunt de canals de diferents estils de música de pagament que oferia la companyia telefònica... excepte el quiròfan nº 1, que era justament el més propi del nostre Servei. Diu la *llegenda* que Palazzi va refusar la seva instal·lació, tot argumentant que la feina quirúrgica ha de desenvolupar-se sense distraccions [2].

Els quiròfans del 1976 també disposaven d'un cablejat per a circuit tancat de transmissió televisiva, des del primer soterrani fins a la sala d'actes "*Marquès d'Alfarràs*" de la cinquena planta. Gràcies a aquesta instal·lació, els assistents a les jornades científiques que organitzava el nostre Servei, podien seguir en directe les intervencions quirúrgiques i fer preguntes al cirurgià que al seu torn les hi podia respondre [3].

Als anys setanta del segle passat, amb l'hospital nou de trinxera, el panorama internacional de la cirurgia ortopèdica *bullia* de novetats tècniques, especialment als capítols de l'artroplàstia i de l'artroscòpia.

Un dels primers convidats a operar al *quiròfan sense música* fou Sir John Charnley, CBE i FRS (Comandant de l'Imperi Britànic i Membre de la Royal Society), l'home considerat el *pare mundial* de l'artroplàstia de maluc.

La programació quirúrgica del divendres 10 de juny del 1977 al quiròfan nº 1 del nostre hospital, va consistir en dues intervencions: implantació d'una pròtesi de maluc i tractament quirúrgic de la luxació recidivant glenohumeral anterior segons tècnica oberta de Bankart.

Dr. Carlos Palazzi Coll

El cirurgià va ser el Dr. Charnley i l'ajudant va ser el meu mestre, el Dr. Carlos Palazzi Coll.

Un cop retornat a Anglaterra, *sir John* envià al seu ajudant *ocasional* un xec per valor de *dues guinees* [4].

Als següents anys vuitanta l'artroplàstia de substitució total de maluc ja es va convertir en un dels procediments quirúrgics predominants al nostre Servei, mentre que per a la patologia degenerativa del genoll seguien indicant-se sobre tot les osteotomies valguitzants. Simultàniament, aquella

dècada fou la de l'inici de l'artroscòpia sistemàtica de genoll.

Als anys noranta aparegué al Sagrat Cor la cirurgia percutània del peu i començà l'artroscòpia d'espatlla.

I ja al segle present, la pròtesi de genoll li ha guanyat quantitativament la partida a la de maluc, articulació que ha incorporat l'artroscòpia; igualment s'hi han afegit altres topografies, tant d'artroplàstia com d'artroscòpia, especialment espatlla, canell, turmell, mà i peu.

L'any 2014 la "Asociación Española de Artroscopia" (AEA) va convocar el nostre hospital per a participar a la primera "Encuesta Nacional de Artroscopia", i ja llavors vam poder enregistrar un total de 359 artroscòpies anuals, xifra clarament superada en l'actualitat.

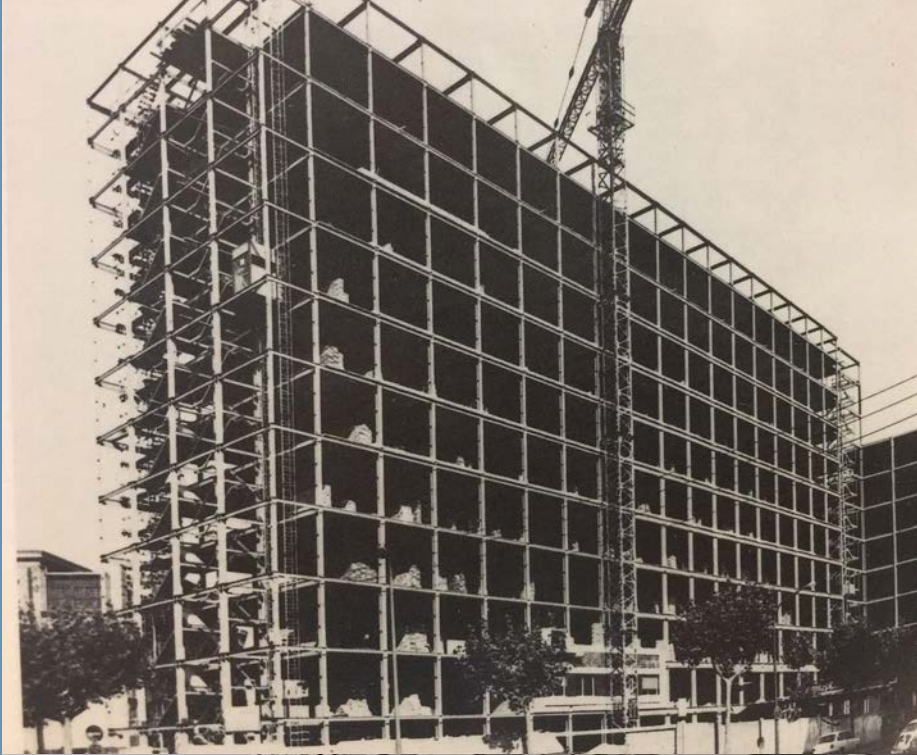
D'altra banda, el nostre Servei participa des de la seva creació l'any 2006 al "Registre d'Artroplàsties de Catalunya" (RACat). El Sagrat Cor és un dels hospitals catalans on més pròtesis s'implanten cada any; per posar una xifra, al bienni 2013-2014 s'implantaren a l'HUSC 810 pròtesis de genoll i 504 de maluc (en aquest cas 402 primàries i 102 de revisió).

En quant a la Traumatologia, al costat de les intervencions d'osteosíntesi i hemiartroplàstia de les fractures de fèmur proximal, predominants donada la piràmide poblacional atesa, els altres procediments d'osteosíntesi per traumatismes no ge-

rontològics han anat guanyant volum els darrers anys i avui dia també son practicats habitualment.

1. Veure Annals del Sagrat Cor 2017, 24(4), pàgs. 198-200.
2. El que si que va fer instal·lar Palazzi a l'edifici de policlínica, pensant en els pacients amb bastons i croses, fou el passamanys de l'escala fins al primer pis, que és on es trobava inicialment el Servei. Anys després, durant les obres de renovació de les plantes primera i segona, les consultes de COT es van traslladar provisionalment a la sisena i finalment, en tancar-se el restaurant de la planta baixa i habilitar-se al seu lloc més consultoris, primer es van adjudicar a Cirurgia però després es van dedicar a COT.
3. La correspondència d'en Palazzi amb els ponents internacionals de les seves sessions ortopèdiques va plena de diverses variants de la frase *"Cette séance est transmise par circuit fermé de télévision en couleurs"* o *"The operations performed by the guest surgeon are transmitted by means of a color TV device"*.
4. Les guinees no existeixen com a monedes tangibles d'or des que al 1816 foren substituïdes per les lliures esterlines, però als honoraris professionals (i a les grans transaccions comercials de terres, art, cavalls, etc.) es seguí parlant de guinees fins justament a l'època del xec de Sir John. Dues guinees son quaranta-dos xílins i aquests son (un cop decimalitzats) dues lliures i deu penics.

**HOSPITAL UNIVERSITARI
SAGRAT COR**